

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת וישלח | תשפ"ו

השבת מתקרבת ובגלל סופת השלגים לא ניתן להמשיך לנסוע

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א
על החושך והגאולה

קמנתי מכל החסידים (כ"ה)

לא הסכים רבי שמואל תפילנסקי לחתום:
זה שקר! אמר. איני מבקש מהגביר כלום!
אני מבקש אך ורק מהשם יתברך!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א
על אמונה תמימה ויהודים של פעם

קמנתי מכל החסידים ... אשר עשית את עבדך (כ"ה)

הנתינה היפה, ומבקשים שגם להבא לא ישכחם וימשיך לתמוך בהם. על כך לא הסכים הצדיק רבי שמואל לחתום: "זה שקר! אמר, "אין אני מבקש ממנו כלום! אינני תולה בטחוני באותו גביר בשר ודם שלא ישכחני; אני מבקש את פרנסתי אך ורק מהשם יתברך בלבד! במקרה זה - אותו גביר הוא השליח להעביר אלי את ברכת השם, אבל אינני מסכים בשום ואופן להשליך יהבי עליו שלא ישכחני!" ניסו הגבאים להפציר בו שלא יאבד את תמיכתו, והרי שורה זו מודפסת בכל פנקסי הקבלות בשווה וכו', ואין היא בקשה אישית ממנו - אך הוא לא הסכים בשום אופן לחתום, והצהיר ברורות שאם זה מעכב בדיעבד שלא יקבל את התמיכה בלא חתימתו, עדיף לו לוותר על התמיכה...

אולם רבי אהרן קצנלבוגן זצ"ל ברגישותו, הכיר היטב את גודל הדחק שבבית הצדיק, וברוב טובו וחסדו לא רצה להשאיר את המשפחה החשובה בלא התמיכה, ולכן הנפיק עבורו קבלה מיוחדת בהשמטת שורה זו.

לא היה אכפת לו לרבי שמואל הצדיק להפסיד את הכל, ולהישאר ברעב ובמצוק... על האמונה לא היה יכול לוותר, את האמונה אין מוכרים בכסף! (מתוך 'טיב המעשיות')

הגאון רבי אהרן קצנלבוגן זצ"ל, קיבל פעם 'נתינה' חשובה ביותר, מאת גביר נכבד בחוץ לארץ, בשביל ה'חלוקה' עבור תלמידי חכמים חשובים עניי ירושלים. באותה תקופה שרר בירושלים רעב גדול, וכל פרוטה הייתה חשובה מאד, כדי לסייע מעט בגודל הדחק.

סדר ה'חלוקה' באותה עת היה על פי קבלות עם שמות המקבלים, כשכל 'מקבל' נצרך לחתום את שמו על הקבלה ולאשר בזאת שאכן הגיע הכסף לידו, כדי להראות אחר כך לנדיבים מה נעשה בכספם, וכמה קיבלה כל משפחה, לפי מספר הנפשות וכו'.

כאשר הגיע רבי אהרן זצ"ל אל ביתו של הגאון הצדיק רבי שמואל תפילנסקי זצ"ל, להעניק לו את התמיכה ההגונה, לא הסכים אותו צדיק בשום אופן לחתום על הקבלה כנדרש. וטעמו ונימוקו עמו, מאחר שהדפיסו בתחתית שטר הקבלה, שהמקבלים מודים לגביר הנכבד על

את הסיפור הבא, שאירע בשנת תשמ"ו, שמעתי מאחד מידידי, יהודי תלמיד-חכם מפואר בשכונת אונסדורף בירושלים.

בתו, בהיותה תינוקת קטנה, חלתה וחומה טיפס לארבעים ושתיים מעלות. במיון לא גילו אצלה כלום ולאחר יומיים החום ירד. אך לאחר כמה ימים חזר החום שוב, ירד ושוב חזר. רופא המשפחה המסור המפורסם מירושלים ד"ר שטיין שליט"א ניסה כל בדיקה אפשרית, אולם לא נמצא מקור לתופעה המדאיגה. אבי התינוקת, אברך צעיר משכמו-ומעלה ובנו של אחד מגדולי הדור בארצות-הברית, הרבה בתפילה לרפואת בתו הקטנה וחייכה לישועת השם. יום אחד רופא המשפחה אמר לו בגילוי לב: 'אילו היתה זו בתי, הייתי נוסע לאמריקה. שם יש סיכוי לאתר את הסיבה'.

בבוקר הטיסה התקשר ד"ר שטיין להורים ובישר להם שאחת מתוך המוני הבדיקות העלתה תשובה

הסיפור עדיין לא נגמר. חולפת שנה ואם התינוקת בביתה בירושלים חושבת על שידוך מתאים לאחיה, והיא נזכרת בבת שלהם שהיתה בזמנו בת שבע-עשרה שהנעימה לה את השבת בצורה יוצאת דופן ושבתה את לבו בהליכותיה. היא מציעה את השידוך, וכך קם עוד בית בישראל.

במסיבת האירוסין דרש אחד מגדולי מרביצי התורה בארצות-הברית, רבי שרגא משה קלמנוביץ זצ"ל, קרוב משפחתו של האברך והכיר את הסיפור מתחילת הירקמותו. בדבריו אמר: שיש החושבים שלאחר תקופה של חושך הוא מגיע לקיצו ואז מפציעה הגאולה, אולם האמת היא כי החושך עצמו הוא חלק מהאור של הקץ, הוא משמש להביא את הקץ. והביא כדוגמה את הטלטלה העצומה שעברה אותה משפחה במחלת הילדה ובטלטולים לאמריקה, ואת אותו יום שיש מלחץ וסופת-השלג הנדירה - כשכל אלו מובילים בתוך-כדי לברכתו של רבי משה ולהאיר שני בתים בישראל.

וגם כאן הסיפור עדיין לא נגמר

וגם כאן הסיפור עדיין לא נגמר. אותו אברך אבי התינוקת, שבינתיים הפך למרביץ תורה חשוב בארץ ישראל, סיפר את סיפורו לידיד ממונסי בשם רבי גמליאל, ומשום-מה פירט לו את שם המשפחה שאירחה אותם באיסט-סייד וגם ציין את הכתובת. חולפת תקופה ורבי גמליאל ומשפחתו בדרכם לברוקלין בערב חג הפסח - ורכבם נתקע. כל ניסיונות התיקון לא צלחו והם מבינים לחרדתם שלא יצליחו להגיע לברוקלין לפני כניסת החג - ואז הוא נזכר בסיפור ובכתובת. אמנם הוא לא עם שתי תינוקות קטנות אלא עם שמונה ילדים, אבל אין ברירה... בחשש-מה הוא דופק על הדלת, ומכניס-האורחים מקבל אותם בשמחה רבה. הוא מכריז "כל דצריך ייתא ויפסח" וליל הסדר עברו עליהם בנעימים.

בתפילת הבוקר הציג המארח את רבי גמליאל בפני רבי דוד פיינשטיין זצ"ל, בנו של רבי משה, וסיפר לו את הסיפור. רבי דוד זכר את הדרשה של רבי שרגא משה באירוסין, נענה ואמר לו: "דע לך שהקץ שהחושך שם נועד לא רק שהתינוקת תתברך מאבי מורי זצ"ל, ולא רק שיהיה שידוך, אלא סופת השלגים בזמנו נועדה גם כדי שרבי גמליאל יידע להיכן לפנות כשיתקע באיסט-סייד בסמוך לכניסת החג".

מתאים לסיים מאמר זה בדברי הרמח"ל: "... כי יודיע דרכיו הקב"ה הוא לעתיד לבא לעיני כל ישראל איך אפילו התוכחות והיסורין לא היו אלא הזמנות לטובה, והכנה ממש לברכה... והנה עתה אין מעשי ה' מובנים לנו כלל, אלא שטחיותם הוא הנראה, ותוכיותם האמיתית מסתתרת... אך לעתיד לבא זה לפחות נראה ונשיג איך היו כולם מסיבות תחבולותיו יתברך עמוקות להטיב לנו באחריתנו".

(מתוך הספר 'לעשות רצונך' וישב בעריכתו של הרב בנימין גינזבורג)

חיובית. מדובר בנגיף יפני בעל שם ארוך ומשונה. הרופא הדגיש כי הוא לא מכיר את הנגיף ובדק, שאין דרך לטפל בו וירוס הזה שגורם לתגודות קשות בחום הגוף. הוא יכול לחלוף בפתאומיות, כפי שבא, ולחילופין יכול להישאר גם למשך כמה שנים טובות, וכי זה המקרה היחיד שהווירוס התגלה בארץ-ישראל. האברך החליט שכיוון שיש כבר בידיו כרטיסי טיסה וכבר הוזמן תור לרופא בבית החולים בניו-יורק, כדאי שיטוסו.

בביקורם אצל הרופא התוודעו שהווירוס עלול לפגוע בלב. וכאשר ח"ו הוא פוגע בלב - חובה לטפל מיד. ועל-כן, הורה הרופא, עליהם לבוא בקביעות מידי יום שני לבדוק את מצב הלב.

בלית ברירה, עברה המשפחה הצעירה להתגורר אצל קרובי משפחה במונסי.

ביום שיש הראשון חש האברך געגוע בלתי-מוסבר להתארח אצל הוריו בברוקלין. המקומיים אמרו לו שהדרך קצרה-יחסית ומאד נוחה והוא התפתה לנסוע. עד לשכונת איסט-סייד במנהטן הדרך היתה חלקה, ונותר להם רק לעבור את גשר ברוקלין ולהגיע לבית הוריו.

אולם אז הופיעה סופת שלגים לא צפויה, סופה שגם בארצות הברית נחשבת חריגה, ולא היה ניתן לנסוע, והם חיכו שעה, שעתיים ושלוש וכלום לא זז. השבת מתקרבת והאברך יוצא מהרכב לבדוק היכן הם נמצאים, וגילה שהם בצמוד לשיבת 'תפארת ירושלים' באיסט-סייד, ישיבתו של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, רבן ומאורן של כל בני הגולה. היה זה חודשים ספורים לפני הסתלקותו של רבי משה בחודש אדר תשמ"ו.

הציג התלמיד את האורח לפני רבי משה

האברך ומשפחתו זכו לקבלת פנים חמה ולהכנסת-אורחים נדיבה מצד יהודי יקר שפגשו שם. ולפני כניסת השבת, אמר המארח לאבי התינוקת שרבי משה אמנם כבר אינו מקבל קהל, הוא חולה ותשוש ומתפלל בביתו במנין מצומצם, אך הוא כאחד מהתלמידים הקרובים אליו ביותר אליו מתפלל באותו מנין - וכמובן האורח מוזמן להצטרף אליו.

לאחר תפילת ערבית של שבת הציג התלמיד את האורח לפני רבי משה וסיפר לו את נסיבות בואו לאמריקה. אמר רבי משה: "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", אולם ביקשו: "במוצאי שבת תכנס עם בתך התינוקת ואתפלל ואברך אותה". במוצאי שבת הושיב רבי משה את הילדה על ברכיו, בירך אותה ברפואה שלמה והתפלל לרפואתה.

ביום שני באו ההורים וביתם לביקורת בבית החולים בניו יורק סיטי, כפי שהורו להם. עם כניסתם לחדר הרופא העיף בילדה מבט מהיר וקבע: "כפי שאמרתי, הנגיף יכול לחלוף בפתאומיות. וסבור אני שהילדה נרפאה". בדיקת מעבדה אישרה שהנגיף עזב את הגוף.

ועוקרי הדת החטיפו לנו מכות רצח, זה היה נורא. חזרנו באוטובוס. הלב נקרע - עלינו לבית של ה'חזון איש' זצ"ל. הזדקף ה"חזון איש", וענה: "אנחנו חיילים! - זה' ישלם שכרנו!"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על עשו ששונא ליעקב

על פי התורה והליכותיו מעודנות ומשפטיו צדיקים, ומהווה תוכחה אילמת ונוקבת לכל ההולכים בשרירות ליבם, פורקים עול ומתמכרים לתאוות. משולים חיים המשולים לחושך ואפלה, ואינם מסוגלים

לסבול את האור הקורן מהבית היהודי ומבית המדרש. כלום פלא בכך, שהם שוברים ומנתצים את הפנס!

המכות כאבו

אני זוכר - היה זה בראשית ימי המדינה, כשהביאו את עולי תימן ארצה. גזזו פאות, העבירו על הדת, איימו לשלול את הפרנסה, את פת הלחם, ממי שישלח את ילדו לחינוך תורני. הלכנו, כמה בני תורה, לראש העין, לרשום את בניהם לחינוך שכה רצו בו. ועוקרי הדת החטיפו לנו מכות רצח, זה היה נורא.

חזרנו באוטובוס. אני זוכר שתימני אחד ישב לידינו וקונן: "ומפני חטאינו גלינו לארצנו", הלב נקרע, עלינו לבית של ה"חזון איש" זכר צדיק לברכה. המכות כאבו, אבל הכשלון צרב. אמרתי: "רבי, בפולין וברוסיה עברנו שואה גשמית, פה עוברים שואה רוחנית!" סיפרתי איך גורשנו במכות, ככלבים.

הזדקף ה"חזון איש", וענה: "אנחנו חיילים! - עלינו לעשות כל מה שבכוחנו, וה' ישלם שכרנו!" שאלנו: "להמשיך?" וענה: "בכל הכח! על כל מכה, ישולם שכר עצום ורב!"

האמת, בטוח הייתי שכוונתו לשכר רב בעולם הבא. אבל כשאני רואה את פריחת עולם התורה הספרדי, את תלמודי התורה והיכלי הישיבות וכוללי האברכים, המוני בני התורה כן ירבו, אני מבין שכוונת ה"חזון איש" היתה לשכר עצום ורב בעולם הזה, יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו ..

והיו אותן מכות כהכאת הצפרדע במצרים. על כל מכה שספגנו יצאו נחילים נחילים של בני תורה, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו! ללמדנו, שעלינו לעשות את שלנו וה' יעשה את שלו! (לקט מתוך הגדה של פסח 'הגדה')

ויפלא על צוארו וישקוה ויבכו (5)

אמר רבי שמעון בן יוחאי הלכה היא, בידוע שעשו שונא ליעקב (רש"י)

רב אחד דרש בשבח הצדקה והחסד. עולם חסד יבנה, וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה. שזו בגופו וזו בממונו בלבד, וגמילות חסדים בין לעניים ובין לעשירים. כל אדם יכול למצוא הזדמנויות ודרכים להיטיב. בין השומעים, עגלון העמל בפרך להרויח פרוטות ולהביא לחם לפי הטף. ב"ה שאינו נזקק ואינו מתפרנס מן הצדקה, אבל לתת לאחרים, אין בידו. דברי הרב הרעישוהו: לא בכסף בלבד אפשר להיטיב, יש דרכים נוספות, וכל אדם יכול למוצאן. אם אתה רואה הלך המשרך דרכו, העלהו לעגלתך. אם רעב הוא, האכילהו מציקלונך. אם צמא הוא, השקהו מקנקנך.

ואז נצנץ בו רעיון: בעגלתו קבוע פנס, להאיר בחשכת הלילה. בהגיעו לביתו, מכבה הוא את הפנס, אין בו צורך. לו, אין בו צורך. כי הוא נכנס לביתו המואר. אבל העוברים והשבים ברחוב, זקוקים לו. הרחוב חשוך, ורצוף מהמורות. בימות החמה הן בורות ומכשולות, ובימות הגשמים שלוליות וביצות. פנס, יאיר לעוברים ושבים את דרכם, ויברכוהו על כך. החסד ירשם לזכותו, וירעיף עליו חסדים ממרום.

באותו ערב, כששב ממלאכתו, מילא את מיכל העששית ותלאה על העגלה, שתאיר את הרחוב. בלב מתרונן שב לביתו, אכל ועלה על יצועו. בבוקר, כשהלך לתפילה, העיף מבט וחשכו עיניו. הפנס היה מנותץ, שברי הזכוכית מילאו את העגלה, וכתמי השמן הכתימו את המושבים לא ההפסד הכספי צרב, גם לא הטורח באיסוף ובניקוי. חש קקין, שקרבנו נדחה. הן לטובה חשב, להרבות חסד כיכלתו ולהמשיך עליו חסד ממרום. ונשלח מלאך לנפץ, אין לו הסבר. אחר. למה, מדוע?! הן עולה הוא עתה לתפילה, ישאל את הרב. שמע הרב, וענה: "זימתך ברוכה היתה, אשריך ואשרי חלקיך. ותקבל עליה שכר מלא, כהבטחת חכמינו: חישוב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה!" "אז מדוע דחו את חסדי, מדוע נתצו את פנסי?"

"עליך להבין", ענה הרב, "העוברים והשבים נעזרו באור הפנס ובירכוך. אבל באישון לילה יצאו הגנבים למלאכתם, והם - במחשך מעשיהם, והאור מסכל מזימתם. עלולים לראותם לחשפם ולהסגירם. אינם מסוגלים לסבול את האור, והם שניפצו את הפנס..." לעניינינו, "נר מצוה ותורה אור" עם ישראל נושא האור, נוהג

הנדיבה הביאה עמה גם שקית גדולה של תכשיטים יקרי ערך, ששוויה הגיע לאלפים - ממון רב ביותר! ורבינו לא הסכים לקחת את מלוא הכסף והזהב. לא ידענו את נפשינו מתדהמה, ושאלנו אותו למה?

על ממון כשר ומידת האמת של מרן הגאון רבי משולם דוד סולובייצק זצוק"ל

כִּי חֲנַנִי אֱלֹקִים וְכִי יֵשׁ לִי כֶּסֶף (פ' יא)

הגיע לאלפים ורבות - ממון רב ביותר! נקל לתאר איזו הקלה היא זו לראש ישיבה העמל לבדו על קיום הישיבה וביסוסה החומרי כמו הרוחני, ללא עוזרים ומסייעים, כשנצרך הוא לכסף כשר בתכלית ולא מוכן להתפשר על כל קוץ ותג, והנה מקרה ה' לפניו - ללא כל השתדלות מצידו - הון רב מאד העשוי להוריד מעליו עול כבד למשך תקופה ארוכה מאד. ממש השגחה משמים, ומאת ד' היתה זאת. אבל לא! לרבינו יש כללים ברורים ואינו רשאי להחליט בעצמו על דבר. עבד הוא לאדונו, ועליו לשואלו על כל צעד ושעל...

ובכן, רבינו שאל אותה אם יש לה מלבד הזהב הזה עוד ממון בבית, וכשהיא משיבה שב"ה היא מתקיימת ברווח ויש לה ממה לחיות, יש קרנות ויש לה פנסיה קבועה שמקבלת מארה"ב, את רבינו זה לא מספק, והוא לא הסכים בשום פנים ואופן לקחת את מלוא הכסף והזהב שאמרה בנדבת ליבה ומרצונה הגמור לתרום לישיבה. אנחנו נחתום על הבנין, אבל את שאר הכסף והתכשיטים - אמר - לא ניקח כלל!

לא ידענו את נפשינו מתדהמה, ושאלנו אותו: למה? למה לא לקחת ממנה את הכסף הזה? היה ברור שהישיבה יכולה להתקיים מזה זמן רב, אבל הוא השיב בפשטות: "כתוב מפורש ברמב"ם סוף הלכות ערכין "לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו, והעושה כן עובר על דעת הכתוב, שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו, כמו שבארו חכמים".

אם כתוב כך ברמב"ם - אנחנו לא ניקח בשום אופן", סיים בפסקנות. חזרנו והשמענו את טענתנו: הרי יש לה ממה להתקיים, אבל הוא עמד על דעתו ואמר: כך כתוב ברמב"ם! כך כתוב בתורת כהנים! והיה בעל המעשה עומד שם, מביט ותמה, שהרי בעיני הבריות האשה היתה 'מסודרת בחיים' ונטולת דאגות פרנסה. היא מקבלת בקביעות קיצבה חודשית מכובדת מממשלת ארה"ב שאינה עומדת לפשוט את הרגל בעתיד הנראה לעין... עד שהפטיר רבינו כלפיו ואמר: "ר' מאיר, דו ביסט אויכעט פון די מתמיהים? איך בין נישט קיין נבהל להון"! הוא לא ראה סיבה אחרת להצטער או להבהל מרוב הכסף והזהב שמפסידים' כאן לשוא, מלבד 'נבהל להון'.

הנדיב מתחנן שיקח ממנו את כספו

מספר אחד התלמידים: היתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת בכל מעשיו, ובמקום שהוא יאלץ לחזר על פתחי נדיבים, הרי שאנשים היו באים אליו להתחנן שיואיל לקחת מהם כספי תרומות לישיבה...

לרבינו היה די בקב חרובין מערב שבת לערב שבת ועניני החומר תפסו מקום שולי בלבד בעולמו, כהכרח שנכפה עליו לקיים את גופו לצורך עבודת ה' גרידא ותו לא מידי. ומאליו יובן כי כאשר "הרב הדומה למלאך", שאין לו בעולמו כי אם קיום רצון ה', והוא גרידא, יבקשו תורה מפיהו והיה לדבריו השפעה אדירה על התלמידים. החידוש שבכל זאת ראו אצלו, היה כי גם לצרכי הישיבה לא הלך בגדולות. לא חיזר אחר נדיבי לב עתירי ממון ולא פעל להגדיל את ההכנסות של הישיבה מעבר להכרח הגמור לצורך קיומה. ויתרה מזאת, גם במקרים שהם עצמם באו לפתחו, עמד כצור איתן שהכל יהיה כדת וכהלכה למהדרין מן המהדרין, מבלי תת לשוחד הרבצת התורה וקיום התורה - להסיט אותו מדרישת רצון ה' בכל צעד ושעל, והיא בלבד. השתדלות ופעילות שאינה מתאימה לחלוטין עם קיום הדין וההלכה, היתה בבל יראה ובל ימצא ודחאה בשתי ידי.

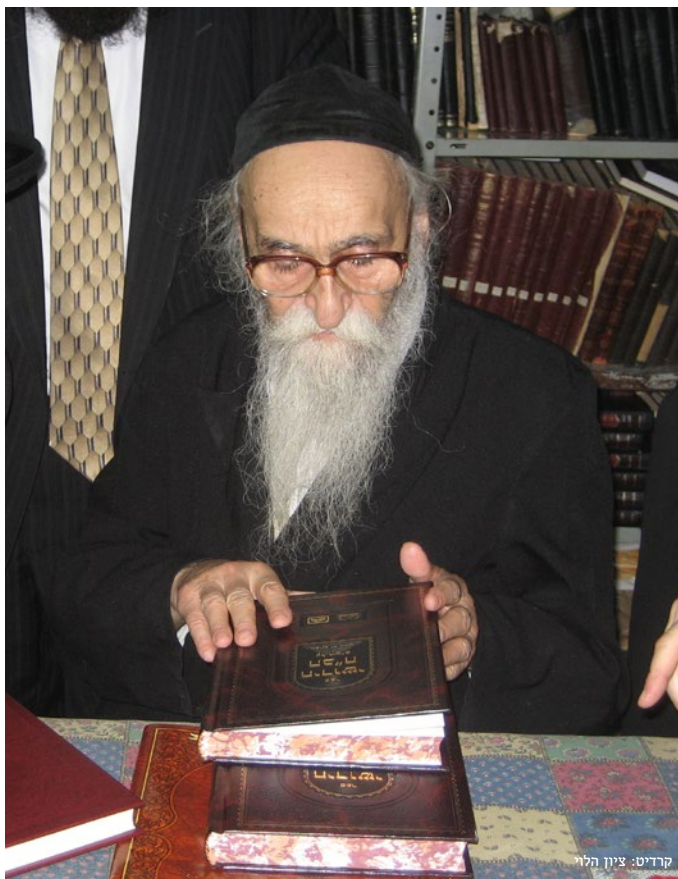
לכשתימצי לומר, לנפלאות הנהגותיו בתחום זה, היתה השפעה מכרעת בלב תלמידיו. לדעת שאין לנו בעולמנו כי אם התורה והמצוה, וכל דבר שאינו בכלל - גם אלפי זהב וכסף - בטלים ומבוטלים לא שרירין ולא קיימין!

סיפר רבי מאיר הוכברגר שליט"א, עובדה מאלפת על עוצמת דקדוק ההלכה בדיני ממונות, גם כאשר הנידון היה - לצרכי הישיבה, ולא דוקא צרכי האישיים. היה יהודי בשם ר' חנוך גרינשטיין ז"ל שהתגורר בסמיכות אליו, ונדב חלק מהבנין לצרכי הישיבה. לאחר שנים נפטר הנדיב ההוא והשאיר אחריו את אשתו האלמנה, והנה יום אחד קרא רבינו לי ולעוד אחד שנבוא לביתו בשעה פלונית כי הוא צריך שנשמש כעדים.

כשבאנו בשעה היעודה מצאנו שם את הגב' גרינשטיין ע"ה שרצתה לתרום את דירתה לטובת הישיבה, ולצורך חתימת החוזה נצרכנו לחתום כעדים. והנה כשחיפשו עט לצורך החתימה רצתה ליתן את שלה, אבל רבינו אמר שיש ברשותו עט מיוחדת שנועדה לצרכי הישיבה. אז ראינו באיזו נקיות של ממונות הוא חי. כדי לא לערב שימוש פרטי שלו עם צרכי הישיבה ולהיפך. וגם הסדר המופתי שבו התנהל, כיצד לכל דבר היה את מקומו המסוים.

גם שקית גדולה שהיתה עמוסה בתכשיטים יקרי ערך

באותו מעמד הביאה עמה הנדיבה בנוסף, גם שקית גדולה שהיתה עמוסה בתכשיטים יקרי ערך רבים. שוויה של תכולת השקית הזו

פעם בא אחד מתלמידי הישיבה לרבינו עם נדיב פלוני שזו לו הפעם הראשונה שפגש ברבינו ולא היה מוכר לך כלל עד אז. באותו מעמד הוציא הלה מכיסו סכום עתק במזומן, והושיטו לרבינו. אלא שרבינו לא התפעל כלל ועיקר מערימת השטרות המכובדת, והחל לחקור אותו, מהיכן יש לך כסף? האם הוא שלך? וממה הרווחת אותו? וככל שאותו נדיב שב ואומר שהכסף שלו וברצונו לתרום לישיבה, רבינו עדיין לא רגוע, ושואל שוב ושוב שאלות הנוגעות למקור הכסף, ואף את מלווהו מהישיבה שהביא אותו, שאל כמה פעמים: 'האם אתה מכיר אותו ויודע שהכסף כשר?' האם האיש הזה הוא 'ערלאך'?

היה זה מחזה של 'עולם הפוך ראיתי! הנדיב מתחנן שיקח ממנו את כספו, ואילו רבינו לא די שאינו מגלה סימני התרגשות, אלא ממש 'מקשה' על עצמו וחוקר ודורש היטב להיוודע בכל מאת האחוזים שהכסף אכן כשר וישר, ומותר לו לקחתו עבור צרכי הישיבה.

והביע את רצונו לתרום סכום של מאה אלף דולר לישיבה

סיפר לי עד נאמן, שנכח בשעת מעשה: גביר גדול שתרם בעבר חלק מבניין הישיבה החדש שברח' גרוסברג, הגיע לביתו של רבינו, והנה הוא ממש עומד ומבקש כמתחנן על נפשו באזני רבינו שרוצה לתרום עוד בניין עבור הישיבה, ואילו רבינו לעומתו מסרב ואומר לו: "אני לא צריך. אין לי צורך בעוד בניין...", וככל שהגביר מפציר ומבקש שיניח לו לתרום מכספו בניין נוסף לישיבה, סירב רבינו ואמר שוב ושוב: "אבל איני צריך!"

אף שאנו - הנוכחים - לא כל כך הבנו את פשר הדבר, אבל זאת ראינו בעליל וקיבלנו שיעור נשגב אודות היראת שמים העצומה שבערה בו. ודאי! אפשר לעשות פשעטלאך, ולתרוץ כל מיני תירוצים, הרי מדובר כאן בכסף רב, ואולי בעתיד יהא צורך בבנין, ומי יודע אם יהיה אז מי שיתרום אותו. והרי גם עתה הישיבה תוכל ליהנות מפירות התרומה הזו, וע"י השכרת הבנין תוכל לכלכל את הוצאותיה הרבות בדמי השכירות, ואולי, ואולי... אבל... כל זה לא משנה דבר. כך כתוב ברמב"ם, כך מבואר בהלכה, אז אין כלל על מה לדבר. יראת שמים דקדוק הלכה!

הייתי נוכח כאשר גביר גדול פלוני הגיע אל רבינו, והביע את רצונו לתרום סכום של מאה אלף דולר לישיבה, אלא שביקש תמורת כן שהתרומה תצוין באופן בולט על גבי שלט שייקבע על בנין הישיבה מבחוץ, לעילוי נשמת הוריו. אך רבינו לא הבין את הבקשה, ושאל: "איך אני יכול לשים שלט כזה, והרי הבניין כבר מוכן וגמור, ואין זה אמת לכתוב שהתרומה סייעה בבנין הישיבה". הלה הסכים 'להתפשר' ואמר שאם כן אולי אפשר לקבוע את השלט בתוך הבנין.

אלא שדעתו של רבינו לא נחה בכך, כי אמנם ה'שקר' פחות בולט, אבל על כל פנים משמעות השלט שנקבע עם יתדות ע"ג כותל מכתלי הישיבה היא, שמתרומה זו התאפשר לבנות לפחות חלק מן הבנין, ואין זו אמת, לפיכך אינו יכול להסכים לתנאי הזה.

האיש הוסיף להעלות אפשרויות שונות היכן ייקבע השלט שאותו הוא מבקש, על כל פנים בפינה כלשהי בתוך תחומי הישיבה, אבל רבינו עמד על כך שהואיל והדבר אינן אמת במאה אחוז, אינו יכול להסכים לו, ואם משום פרשת הכסף, הרי שעל התרומה - הוא מוותר, ובלבד שלא לסטות מן האמת...

הגביר ההוא כה התרשם ממידת האמת של רבינו עד שלבסוף השאיר את השיק בסכום האמור ללא כל תנאי, וקיבל את ברכתו החמימה של רבינו מכל לבו.

(מתוך הספר אחרון לדור דעה בעריכת הרב שמעון יוסף מלר)

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

**מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש
מונסי ניו יורק**

נלב"ע ח"י סיון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה

למרות שמרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, לא נהג לספר סיפורים, מדי פעם היה מעשיר אותי בהנהגות של גדולי ישראל מדורות-עברו. הסיפור הזה שמעתי ממנו כשדנתי לפניו אודות פסקו של הגאון רבי שלמה קלוגר

עמוד ההוראה מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על גדלותם של גדולי ישראל

וַיִּשְׁמַע אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יִלְדֵיהֶן רֹאשָׁנָה וְאֶת צֵאָה וְיִלְדֵיהֶן אַחֲרָיִים (5)

העניינים פועלים בדיוק הפוך. פסוקים רבים מביעים את מידותיו של השי"ת, המחבב דווקא את העני והאומלל, את הדך ואת הנכלם, ואת כל מי שהעולם אינו מאיר לו, לכאורה, את פניו.

ולכן, העצה היעוצה שאפשר לייעץ להם היא לעזוב את כל השתדלנויות המיותרות אצל אנשים אחרים, ולהשתדל לזכות רק לקרבתו של אבינו שבשמים, שייטיב להם ויחלצם מכל צרותיהם ומצוקותיהם - יותר מכל השתדלנים האחרים.

כיון שדיברנו בענין האויבים הקמים עלינו... כל ילד הלומד את תורתנו הקדושה, יודע שרק בכוח-התורה, ובכוחם של גדולי התורה - שהבריאה משועבדת להם - נוכל בעזרת השם להתגבר על כל אויבינו הקמים עלינו! זו היתה האמונה שליוותה את עם ישראל במשך כל הדורות!

הגר"י זילברשטיין הביא כמה סיפורים מופלאים על כמה מגדולי ישראל, והתבטא ש'אין די מלים בפינו כדי לבטא את גדלותם הנוראה של אותם גדולים'.

ואז סיפר לי מו"ח את המעשה הבא

המעשה שסיפר הגר"י זילברשטיין מוסב על הגאון רבי שלמה קלוגר, והעיד שאת הפרטים על כך שמע ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, 'שלמרות שלא נהג לספר סיפורים, בכל זאת מדי פעם היה מעשיר אותי במעשים ובהנהגות של גדולי ישראל מדורות-עברו'. את הסיפור דלהלן שמעתי ממנו במהלך דיון שדנתי לפניו אודות פסקו של רבי שלמה קלוגר שאמר שדברי חז"ל שאמרו (סנהדרין, י"ט) 'כל המלמד בן-חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו', זה לא 'כאילו', אלא ממש ילדו!

ואז סיפר לי מו"ח את המעשה הבא, שהתרחש לאחר שרבי שלמה קלוגר התפטר מרבנותו בעיירה זאליפוט. יש להניח שכאשר גאון עולם שכזה, ששמו יצא מסוף העולם ועד סופו, מחליט לנטוש את קהילתו, היו לו מן הסתם כמה וכמה סיבות אמיתיות לכך, ויש רק לרחם על היהודים שנימנו על חברי הקהילה ההיא, שהגיעו למצב כזה.

אולם, אחרי הרחמים המרובים, הבה נבחן מקרוב מה עשה המהרש"ק לאחר מכן. רבי שלמה קלוגר פונה לחפש מקום אחר בו יוכל להרביץ תורה. בתוך כך, הוא מגיע אל העיר ברוד, שם מכהן כאב"ד הגאון בעל ה'בית אפרים', רבי אפרים זלמן מרגליות. כיוון שבעיר זו לא היה באפשרותו להרביץ תורה באמצעות הרבנות, מחליט רבי שלמה קלוגר לחפש משרה אחרת, העיקר

כאשר יעקב אבינו נפגש עם עשיו, הוא בחר תחילה בשפחות ובילדיהן, דהיינו שהם יגשו ראשונים לעשיו; המשלחת השניה היתה של לאה וילדיה, 'ואחר נגש יוסף ורחל וישתחוו'. וההסבר לסדר זה הוא כפי שרש"י מביא ש'אחרון אחרון חביב'. ושואלים המפרשים, איך אפשר להפלות בין דם לדם? האם בגלל שהאחד פחות חביב מהשני, מותר להציב אותו במקום יותר מסוכן? באחרית ימיו אמר מרן הגרא"מ שך זצ"ל פירוש מבהיל. בספר ישעיה (נ"ז) נאמר: 'כי כה אמר רם ונשא וכו' מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים'. דהיינו, שלא כמו שנוהגים אנשים שכאשר הם רואים אדם שפל-רוח, מתרחקים ממנו ואינם חפצים בקרבתו, השי"ת מתקרב יותר ויותר אל אדם כזה, ושוכן בקרבו, ואף משרה את שכנתו עליו. זו הסיבה, הסביר מרן ראש ישיבת פוניבז' זצ"ל, לחלוקה שעשה יעקב. את השפחות וילדיהן הציב בראשונה, כיון שביזו אותם, והראיה מהפסוק בפרשת וישב 'והוא נער את בני בלהה', ומסביר רש"י - 'כלומר רגיל אצל בני בלהה, לפי שהיו אחיו מבזין אותו והוא מקרבן'.

ואם כן, כיון שהם מבוזים, הרי שהקב"ה יהיה לצדם וישמור עליהם יותר מכל האחרים, ולכן אפשר להציבם במשלחת הראשונה לעשיו. אחר-כך הציב את לאה, כיון שהיא היתה אהובה פחות מרחל, ורק לבסוף את רחל...

יש בדברים אלה כדי לעודד אנשים שבורי-לב, שיידעו שהשי"ת קרוב אליהם יותר מלאנשים אחרים, וקירבה זו יכולה להביא אותם למצב שבו יוכלו להתפלל בכוונה גדולה יותר, ולבקש מלפניו יתברך שיושיעם ויצילים מהצרה שבה הם מצויים.

נדאי להתעכב קצת על היסוד של מרן הגרא"מ שך זצ"ל

נדאי להתעכב קצת על היסוד הנ"ל של מרן הגרא"מ שך זצ"ל, ולהחדירו אל תוך לבנו.

כל אחד מעדיף להיות ליד אנשים נחמדים, חייכנים ולבביים. אבל כשהוא נתקל עם מי שאפוף בצרות, הוא מעדיף לעבור לצידה השני של המדרכה. למה? - ככה. כי יותר נעים לדבר עם מי שפניו קורנות מאושר.

ברם, שמחה גדולה צריכה להיות לנו בידענו שאצל השי"ת

שיהא בכוחו להמשיך ולהפיץ את תורת השם, כלבבו. והנה, לאחר בירור שעשה אצל אנשי העיר, מצא שבחידור המקומי יש משרה פנויה של... מלמד-דרדקי והחליט לקחת אותה על שכמו. יָשָׁב גאון כביר שכמותו, וירביץ תורה לילדי ישראל. העיקר שלא תשתכח תורה.

בכך עוד לא תם הסיפור. בעיר ברוד, המשיך מרן הגר"ש אלישיב לספר, היתה תקנה שכל יהודי שביקש להתקבל למשרת המלמדות, היה צריך לשאת לפני כן דרשה לפני הציבור בבית המדרש המקומי. והיה, אם מצאה הדרשה חן בעיני הקהל, זכה האיש במשרה, ואם לא - נאלץ היה לפנות את המקום לרעו הטוב ממנו.

בני הקהילה דרשו אפוא גם מהגר"ש קלוגר לשאת את דברותיו לפני העם. הגאון הסכים, אך דרש שגם ה'בית אפרים' יהיה נוכח בעת הדרשה. והנה, עולה 'המועמד להיות מלמד' על בימת בית המדרש, ונושא דרשה מצוינת, כפי המתאים למי שעתיד להיות אחד מגאוני העם היהודי, והקהל אכן נהנה מאוד מהדברים.

ברם, לאחר הדרשה, כאשר עבר הגאון ליד כסאו של המרא דאתרא, רבי אפרים זלמן, הבחין המהרש"ק שפניו זועפות קמעה, וביקש שיאמר לו על מה נשתנו פניו. השיב לו הרב, שאמנם הדרשה היתה טובה, אך מתוך הדברים, וחשבון-הפלפול שעשה בפרשת 'שלח', פרשת המרגלים, עולה שלא היו שנים עשר מרגלים, אלא עשרים וארבעה, וזה נגד פשטות דברי התורה ודברי חז"ל, וכיוון ששינה מדעת התורה, זעפו פניו.

במקום תשובה, שאל רבי שלמה קלוגר את ה'בית אפרים', אם יש כאן בבית המדרש ירושלמי על מסכת סוטה. רבי אפרים זלמן השיב שמפני יוקרו ונדירותו של הירושלמי, אי-אפשר להשיג את הספר. הדרשן המשיך לשאול האם אפשר להביא לו מסכת סוטה מש"ס בבלי, והפעם התשובה היתה חיובית.

יעיין נא מר בדף ל"ד, ויראה בעיניו שהביאו שם התוספות בד"ה 'טורטני', בשם הירושלמי, שדעת רבי עקיבא היא שהיו עשרים וארבעה מרגלים.

ומה עשה ה'בית אפרים', בישרותו הגדולה

שמע ה'בית אפרים' את הדברים, ונזכר שאכן כך כותב התוס'. נו, עכשיו נעצור רגע ונתבונן: מה היה עושה 'מנהיג' שאינו מנהיג, הנגוע בנגיעות מראשו ועד רגליו, שהיה רואה גאון שכזה המגיע לעירו, ומצליח להפליא בדרשתו את כל יושבי העיר, ועוד מזכיר לו דבר שהוא-עצמו לא זכר...

הרי אדם שלא נחן במידות טובות, ומגמתו איננה להנחיל את הטוב לקהל עדתו, היה עושה כל טצדקי שבעולם על מנת להיפטר במהירות האפשרית מאדם שכזה, שעלול לרשת ממנו את הרבנות. ומה עשה ה'בית אפרים', בישרותו הגדולה, לאחר שמהר"ש קלוגר הראה לו את התוספות? - המרא דאתרא בעיר ברוד, כך סיפר מרן הגר"ש אלישיב, אמר למהר"ש שמעתה בוודאי לא יתמנה למלמד תינוקות, אלא למגיד מישרים של העיר! מגיד-המישרים של ברוד היה בדרגה זהה להמרא דאתרא של

העיר, וכמו בכל ישיבה שבה מכהנים ראשי ישיבה ומשגיח, היו בעיר ברוד רב ומגיד-מישרים, כשאחד היה ממונה על החלק ההלכתי, והשני על הפן המוסרי של אנשי העיר.

והמרא דאתרא של העיר ברוד, ממנה את רבי שלמה קלוגר שיעמוד לצדו! כוונתו היתה שלאחר 120 שנותיו יתמנה המהרש"ק להמרא דאתרא, וכך אכן היה. היש בדמיונו ציור תיאורי לענווה יותר גדולה מזו?

מלבד הלקח המאלף שיש לנו ללמוד מענוותו המרובה של רבי אפרים זלמן מרגליות, שהעניק למהר"ש את המינוי המכובד, נסיק מכאן עוד שני דברים.

נתאר לעצמנו רב ואב"ד באחת הערים בארץ ישראל הנוטש את משרתו, והולך לחפש לו מקום אחר שבו יוכל להרביץ תורה; האם מצטיירת בדמיונו, גם זה הרחוק ביותר, מציאות כזו שאותו רב יילך להתמנות כ...מלמד בחידור? הרי הדברים יישמעו כחוכא ואיטלולא!

ורבי שלמה קלוגר, ידע שמשימתו העיקרית בחיים היא להרביץ תורה, ואם נאלץ להתפטר ממשרתו, הוא הולך להיות מלמד דרדקי, ולא אכפת לו משום דבר אחר, רק להרביץ תורה.

ועוד יש לנו ללמוד ממעשה מופלא זה, עד כמה גדולה היתה ענוותו של רבי שלמה קלוגר, בכך שהיה מוכן לשאת דרשה בפני כל הקהל, למרות שהעילה לדרשה היתה כדי להביא לאישור מינויו כמלמד. כמה 'מנהיגים' היו מסוגלים לעשות זאת?... הרי לנו דמותו של מנהיג.

והרי לנו כוחם של מנהיגי ישראל, שרק בזכותם מתקיים העם היהודי.

(הרב משה מיכאל צורן - מתוך הספר 'שבת בשמחה')

כאשר הגיע לידי גמר טוב השידוך של הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, עם נכדתו של מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל, היה חשוב מאוד לרבינו זצ"ל שבנו לא יבוא לידי גאווה ולקח את בנו לשיחה מיוחדת

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א על כבוד התורה של מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זיע"א

וַיָּבֹא יַעֲקֹב שְׁלָם (5)

שָׁלֵם בְּגוֹפוֹ... שָׁלֵם בְּמַמּוֹנוֹ... שָׁלֵם בְּתוֹרָתוֹ... (רש"י)

החלק של הבן אדם נפל, כפי שאמר לי רבינו זצ"ל, "זה רק בן אדם", ועל אדם שנפל אין דין לצום.

סיפר לי בנו הגאון רבי יצחק שאול שליט"א סיפור עצום ונורא: כל ספר שהיה מגיע לבית של אבא, במשך כל השנים, הוא היה שומר. אין ספר שהרשה להוציא מהבית. אבל כבר לפני שנים רבות ראה שאין מקום ואז בדק את הספר. אם היה יודע שיש לו בזה שימוש ממש, היה שומר בבית, אם לא היה נראה לו שיבוא לידי שימוש, כבר לפני עשרות שנים ביקש מרבי יצחק שאול שישמור אצלו בבית את הספרים. לאחר מכן אף בנה לשם כך מחסן ספרים עם ארון מיוחד וביקש: "לא להעביר שום ספר לגניזה ולא לתרום לביהכ"נ, אין ספר שלא יכול להביא פעם לתועלת. אתה שומר את כל הספרים ואבוא לבדוק מדי פעם שהכל שמור ועומד באופן מכובד עם ארונות ספרים".

יתירה מכך, סיפר בנו, "היו שולחים לאבא חוברות וירחונים ולא הרשה שום דבר להוציא, ומינה אותי להיות אחראי לזה בבית במחסן שבנו לשם כך ומדי פעם שמצטברות הרבה חוברות מוציא כסף ומבקש לכרוך את החוברות מפני שלא כבוד שכך החוברות עומדות.

קראו בישיבה בידיש לרבי מיכל יהודה זצוק"ל "דער חתן"

עתה נביא, עובדות נפלאות מפי קדשו של רבן של ישראל זצ"ל אשר למד אצל מרן ראש הישיבה הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, אבי עולם התורה והישיבות הקדושות, בבחרותו בישיבת "תפארת ציון".

במחזור הראשון שהחל מרן ראש הישיבה הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל למסור שיעורים עוד בהיותו חתן, למד אצלו בשיעור, רבינו מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל. רבינו זצ"ל היה מספר, כי באותם ימים קראו בישיבה בידיש לרבי מיכל יהודה זצוק"ל "דער חתן", מכיוון שהיה חתן באותה תקופה.

למדתי אצלו שנה שלימה, חצי שנה כתובות וחצי שנה כל מסכת נדרים פעמיים (סיפר שהיה נותן לבחורים לקרוא ופעם אחת נתן לו לקרוא וקרא מפרק הנודר מן המבושל עד נערה המאורסה עם הר"ן תוך שעתיים). וסיפר שהיה מכניס דברי מוסר בתוך השיעור כשהיה נצרך.

בגלל שנה זו רבינו זצ"ל החזיק את רבי מיכל יהודה לרב. סיפר לי רבינו זצ"ל: "הבחורים מאוד אהבו את רבי מיכל יהודה

לא מצינו שום עבירה שחז"ל החמירו בו כ"כ ככבוד רבו, ועל כל פגם בכבוד רבו חייב מיתה, מה שלא מצינו בשום דבר (ארחות יושר עמ' נא).

באחד הימים הגיע אלי אברך מבוהל וסיפר שהתפלל בחצר ביתו של אחד מגדולי התורה שאין חולק שהוא יודע את כל התורה כולה, הוא ניגש לעמוד בגלל יארצייט ובזמן שפסע 'עושה שלום' לא שם לב לרצפת החנייה העקומה ונפל. ב"ה לא אירע דבר, הרימו אותו והוא המשיך בתפילה.

האברך שהגיע היה נסער ושאל מדוע לא צריך לצום והרי הגמרא אומרת, הני בבילאי טפשאי דקיימו קמי ספר תורה, ולא קיימו קמי גברא רבה - טיפשות הבבליים שקמים מפני ספר תורה ואינם קמים מפני אדם גדול שהוא ספר תורה חי. לאותו אברך לא היה צל של ספק שצריך לצום מפני שראה ספר תורה חי נופל.

סיפרתי לו שלפני שלושת רבעי שנה שאלתי על כך את רבן של ישראל זצ"ל ובתגובה אמר לי: "תלמיד חכם לא נופל". לאחר המקרה שאירע, שאלתי שוב את רבינו זצ"ל, והורה: "לא צריך לצום". שאלתי את רבינו זצ"ל מדוע? אמר רבינו זצ"ל כי "זה רק בן אדם".

באחד הימים שזכיתי לדבר עם הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א, רב קהילת דברי שיר מרכז בני ברק, וסיפרתי לו על המקרה ועל הוראותיו של רבינו הגדול זצ"ל. הגר"א דינר שליט"א הטעים את הדברים באופן נפלא: לתלמיד חכם מותר להיכנס לבית הכיסא, מדוע? והריהו ספר תורה! אלא התוכן שבו תלמיד חכם אבל לא הבשר, הגידים והעצמות. ודאי שהוא מקדש את גופו אבל מה שקדוש מדין ספר תורה זה התוכן ולא הגוף. כאשר קמים בפניו, קמים לכבוד התורה שבו, לא לכבוד היד שבו ולא לכבוד השער שבראשו. ספר תורה הוא עצמו קדוש.

האילת השחר נופל?

זהו מה שאמר רבינו הגדול זצ"ל: "תלמיד חכם לא נופל", משום שלא התלמיד חכם נופל. וכי הרשב"א נופל? האילת השחר נופל? הדרך אמונה נופל? השונה הלכות נופל? הם לא יכולים ליפול.

ומאוד נהנו מהשיעור שלו".

הוסיף רבינו זצ"ל: "דבריו של רבי מיכל יהודה היו נשמעים, מדוע? כי כתוב בגמרא, כל שהוא ירא שמים דבריו נשמעים". רבינו זצ"ל סיפר שלפעמים מרן החזו"א זיע"א היה מיעץ לתלמידיו להישאר עוד שנה ללמוד אצל רבי מיכל יהודה והסביר זאת מכיון שהוא יודע טוב ללמד.

לימים מרן רבי מיכל יהודה זצוק"ל מסר שיעור בערב לאנשים מבוגרים במשך עשרות שנים. השיעור נוסד בבית המדרש של מרן החזון איש זיע"א ולאחר מכן הוא נמסר במשך שנים רבות בביתו של רבי טוביה שכטר ברחוב האדמו"ר מגור. את השיעור מסר רבי מיכל יהודה כמעט עד סוף ימיו.

פעם בערב פסח כשניקו את ביתו של מרן החזון איש לפסח, הלך החזו"א לבית מדרשו ללמוד. בדיוק באותה שעה רבי מיכל יהודה היה צריך להתחיל את השיעור ולא היה לו נעים לומר את השיעור כשמרן החזו"א הגיע ללמוד בבית המדרש. אמר לו החזו"א, תמסור את השיעור, גם אני רוצה לשמוע. כשסיים את השיעור אמר לו החזו"א בהתפעלות: "הו! ככה צריכים למסור שיעור!"

בקול חנוק ועיניים מצועפות בדמעות גיל

הענווה העצומה של רבי מיכל יהודה זצוק"ל הייתה פלאית. בשמחת האירוסין של נכדתו, בת חתנו הגאון הגדול רבי בנימין קורלנסקי זצוק"ל, עם הגאון הגדול רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א, נשא דברים מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל.

בקול חנוק ועיניים מצועפות בדמעות גיל אמר: "מקימי מעפר דל, להושיבי עם נדיבים, אני זוכה שיתקיים אצלי מקימי מעפר דל, לזכות לעשות שידוך עם רבי חיים, נתקיים אצלי להושיבי עם נדיבים". בכך רבי מיכל יהודה ואמר: "כמה אני מודה להקב"ה שזכיתי להשתדך עם רבי חיים קניבסקי".

כאשר הגיע לידי גמר טוב השידוך לבנו של רבינו זצ"ל, הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, עם נכדתו של מרן רה"י הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל, היה חשוב מאוד לרבינו זצ"ל שבנו לא יבוא חלילה לידי גאווה ולכן לקח את בנו לשיחה מיוחדת לפני תפילת מעריב בליל שבת.

בדרך כלל היה הולך רבינו זצ"ל בזמן זה עם הגה"צ רבי אליהו ויינטרוב זצוק"ל ומשוחח עמו, הפעם הלך רבינו זצ"ל עם בנו ואמר לו את הדברים הבאים:

המתנה הזו שקיבלת איננה כי מעריכים אותך

לאחר שאחד מבניו של ה'בית הלוי' השתדך, המחנות שלח לחתן שעון זהב יקר נדוניה לכבוד האירוסין. החתן, בנו של ה'בית הלוי', זחה עליו דעתו שקיבל כזו נדוניה. ה'בית הלוי' שם לב לכך ואמר לו: "המתנה הזו שקיבלת איננה כי מעריכים אותך, אלא מכיוון

שאני המחנות שלהם, זה גרם שתקבל כזו נדוניה".

החתן היה חריף ואמר לאביו ה'בית הלוי', "אם כך, המתנה הייתה צריכה להיות הרבה יותר גדולה! אמר לו ה'בית הלוי', "אתה צודק, באמת היה צריך להיות הרבה יותר גדול, אבל מה נעשה שאתה נמצא באמצע..."

אמר רבינו זצ"ל לבנו החתן: "דע לך, אנחנו הולכים לזכות להשתדך עם רבי מיכל יהודה, אבל דע לך, לא בגללך זה נעשה, אלא בגלל שרוצים אותי כמחנות".

רבינו זצ"ל, אשר ענוותנותו המופלגת ידועה לכל, היה מוכן לדבר כך, העיקר שבנו לא יכנס חלילה לזיחיות הדעת.

הרי כידוע, כל חייו רבינו זצ"ל מעולם לא דיבר על גדלותו אף של אביו, מרן הסטייפלער זיע"א, וודאי לא על עצמו ולא על ייחוסה החשוב והמכובד של המשפחה, אבל כאן חרג רבינו מהנהגתו כדי להעביר את המסר.

סיפר לי הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א: המחנות, הסבא, רבי דוד קורלנסקי, היה הגבאי הראשון של לדרמן ורבינו זצ"ל היה אתנו מאוד בידידות.

לאחר שהשידוך נעשה, אמר רבינו זצ"ל לבנו, בספר חסידים כתוב שלפעמים יש ידידות גדולה בין אנשים, משהו לא רגיל, ובסוף הצאצאים שלהם משתדכים.

סיפר בן רבינו, הגאון רבי יצחק שאול שליט"א, סיפור שסיפר לו אביו, רבינו זצ"ל:

הגאון רבי שאול הלוי קצנלבוגן זצ"ל, סביו של מרן החזו"א זיע"א (אביו של אמו), היה תלמיד חכם חריף מאוד ופיקח. פעם באו אליו שני בעלי דינים לדין תורה, אחד מהם ניסה להלך עליו אימים ואמר: "אני מזהיר את הרב מה אני יעשה אם תפסוק לחובתי! אמר לו רבי שאול, "מה תעשה? אמר בעל הדין, "אני אקח פטיש ואשבור לך את כל החלונות והזכוכיות שיש לך בבית! אמר לו רבי שאול, "ואתה יודע מה אני יעשה אם אתה תעשה את זה? נבהל אותו אדם ושאל, "מה תעשה? אמר לו הגאון רבי שאול: "אני אקרא לזג שיתקן את כל מה שתשבור..."

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'להידבק')

אבי מורי זצ"ל סיפר, שבמעמד הנחת אבן הפינה לישיבת פוניבז', הרב מפוניבז' היה שרוי בהתרגשות עצומה, ומרן הו"ל דמעות חמות שנטפו על לחייו, על זקנו, ונשרו אל קערת המלט

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על הדמעות להקים דורות ישרים

לשפוך תפילה ותחנונים יום יום. רק על ידי התפילות זוכים לבנות בית ראוי לשם ולתפארת.
האיש אשר בנה בית בכל המובנים בדור האחרון, היה מרן הרב מפוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל.
מרן זצ"ל, בבואו לבנות בית, קומם את התורה הקדושה מעפר והקים שם ושארית לעולם התורה שנחרב בשואה. הרב ידע מהו "ויבן לו בית", וייסד את כל ממלכת התורה של פוניבז' לבדו, בעשר אצבעותיו, בהתלהבות דקדושה ובכוחות כבירים.
אבי מורי זצ"ל סיפר, שהיה נוכח בעת מעמד הנחת אבן הפינה לישיבת פוניבז', בו השתתף מרן ה'חזון איש' זצ"ל. הרב מפוניבז' היה שרוי בהתרגשות עצומה ונוראה. הוא הרי איבד את כל משפחתו, ישיבתו ובני קהילתו בשואה, ובכוחות שמימיים התגבר כארי וכשחל להתחיל מאפס, ולקומם מעפר את תורתנו הקדושה. בעת יציקת היסודות, הרגע שסימל את כל מאמציו הכבירים שהתחשלו לידי מעשה, הו"ל הרב דמעות חמות שנטפו על לחייו, על זקנו, ונשרו אל קערת המלט.

התורה מספרת, שיעקב אבינו הקים מצבה בבית א-ל "ויסך עליה נסך" (לה, יד). שמעתי מהגאון רבי שמואל גפן שליט"א, מגדולי התלמידים-חכמים בירושלים, בשם הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל שהביא את דברי המדרש רבה על כך (פרשה עח): "רבי פנחס בשם רבי אבא אמר, כל אותן השנים שעשה יעקב אבינו בבית א-ל לא נמנע מלנסך. אמר רבי חנן, כל מי שהוא יודע כמה ניסוכים ניסך יעקב אבינו בבית א-ל, יודע לחשב את מי טבריה".

רבו הפירושים מהם אותם הנסכים שניסך יעקב אבינו, אך רבי שלום בדרשתו הביא את פירושו של רבנו יונה בספרו "שערי העבודה" (אות יא) ופירוש זה נוקב ויורד עד לתהום. כך כותב רבנו יונה: "המתפלל בדמעת תפילתו נשמעת, שהרי שערי דמעה לא ננעלו, והדמעה היא כנגד ניסוך המים שהיו מנסכים על גבי המזבח".

כאן מביא רבנו יונה, קצת בשינוי, את לשון המדרש שהבאנו, ומוסיף לבאר: "כשם שאין חשבון למי טבריה, כך אין לניסוך ההוא חשבון; ואלו הן הדמעות שהיה שופך בשעה שהיה מתפלל בבית א-ל. ואין מי שיוודע מספר הדמעות חוץ מן הבורא ברוך הוא שהיה סופרן, שנאמר "נאדי ספרת אתה", ואמרו זכרונם לברכה, 'מלמד שהבורא ברוך-הוא סופרן ומניחן בבתי גנזיו', וגם הוא יודע לספור מי טבריה".

והדברים נוראים ומרעישים!

התפילות שהתפלל יעקב אבינו, הדמעות שהזיל - הן הניסוך שסך יעקב אבינו על המצבה שהקים, וכפי דברי המדרש אין לדמעות הללו מספר כלל, ורק הקדוש ברוך הוא שיכול לספור את מי טבריה - יכול לספור את הדמעות!

יעקב אבינו היה בדרכו לבנות את כלל ישראל, והוא ידע שרק על ידי שיתעצם לבלי שיעור בתפילה ובתחנונים וישפוך דמעות לרוב - יוכל לבנות את בית ישראל.

כדי להקים בית ממנו יצמח 'חפץ חיים'

כעין זה מסופר, שפעם מצא חתן אחותו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל בבית חמותו ספר תהילים ישן ובלוי, שהיה שייך לסבתא הגדולה, אמו של ה'חפץ חיים'. הוא הביא את הסידור לדודו, וכשקיבל אותו ה'חפץ חיים' נטלו בהתרגשות ונשק לו בחיבה. תוך כדי כבי אמר לנוכחים: "אם רק הייתם יודעים כמה דמעות שפכה אמי זכרונה לברכה בספר תהילים זה. יום יום עם בוקר היתה שופכת שיח ומתפללת לה' שבנה יגדל ליהודי טוב וישר". כדי להקים בית ממנו יצמח 'חפץ חיים', ידעה האם שעליה

הגליון יו"ל בזכות המסייעים..

קרן 'שם עולם אֶתָּן לו'

וְנִתְּתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֻמֹּתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת

שֵׁם עוֹלָם אֶתָּן לוֹ

(ישעיהו נ"ו ה')

לע"נ אלו שלא זכו להמשך הדורות

אלחנן יוסף בן שמעון וציפורה זצ"ל

שרה בת ברכה ויוסף ע"ה

ישראל מאיר ז"ל בן הר' בן ציון חיים שיבדלט"א

מרדכי בן אליהו חיים זב ז"ל

נורית בת שמעון ע"ה

בתיה בת יהודה לייב ע"ה

שירה ע"ה בת אורן שמעון שיבדלט"א

בהמשך הארוע, ביקשו מה'חזון איש' לשאת דברים לרגל המעמד. פתח ה'חזון איש' ואמר: "אני יכול לומר רק דבר אחד. כשעושים הנחת אבן הפינה מיט אגרוי'ס'ע קידוש, עם כוס של יין, 'לחיים' ומיני מזונות, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא. אבל כשעושים הנחת אבן הפינה עם כוס של דמעות - זה ודאי מצליח!" וכמו הדמעות ששפך יעקב אבינו שבנה את כלל ישראל, באו דמעותיו של הרב מפוניבז' זצ"ל ופעלו במרומים. הוא שבנה את בית ה' אך ורק לכבודו 'יתברך, אכן זכה וראה את ממלכתו קמה וניצבת לתלפיות, בית אולפנא לחכמים שהפך לסלע יציב ביסודות העם היהודי.

מדוע הראש ישיבה סוחר ברזלים כאחרון הפועלים?

מֶרֶן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', סיפר שבתחילה כשבנו את בנין הישיבה, היו בית המדרש וחדר האוכל בקומה התחתונה - היכן שחדר האוכל נמצא גם כיום. ביום בו התחילו את בניית הקומה השניה עבור בית המדרש, היו אמורים להגיע כמה משאיות עם הברזלים, הבלוקים, הקורות וכל השאר, לצורך הכנת התשתיות והעמודים.

אחרי תפילת שחרית, הלכו הבחורים לאכול ארוחת בוקר, אך הרב זצ"ל נעמד בחוץ והמתין לחומרים שיגיעו. כידוע היתה הנהגתו של הרב תמיד בנכבדות ובהדר, כשכולו אומר כבוד כראוי לתלמיד חכם. כשהגיעה המשאית עם הברזלים, לא יכול היה הרב להתאפק, ובמקום להמתין לפועלים שיחלו להוריד את חומרי הבניה התחיל לשאת בכוחות עצמו את הברזלים מן המשאית, תפס בעצמו ברזל אחרי ברזל והורידם מתא המטען. כשאינו חס על חליפתו הנקיה שהתלכלכה וניזוקה מהחלודה שלהם.

אחד הפועלים השתומם למראה שנגלה מול עיניו, ורץ במהירות לתוך חדר האוכל, לקרוא לבחורים שיבואו למנוע מהרב להתבזות כך. הבחורים רצו החוצה, וכששאלו את הרב - "מדוע הראש ישיבה סוחר ברזלים כאחרון הפועלים?" הביט בהם הרב בתמיהה. "ברזלים הם אלו?" קרא ברגש, "זה ש"ס, זה רמב"ם! זה ראשונים ואחרונים! הם אלו הברזלים שישמשו כיסודות בית המדרש לשנים רבות. זה לא ברזלים זה תורה!"...

[ולא שהיה באותם זמנים קל ופשוט. אני ראיתי בדירתו של הרב מפוניבז' זצ"ל מכתב שכתב לו האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מויזניץ זצ"ל, בו הוא מבקש שימכור לו ששים שקים של מלט!... בני החסידות עמדו אז לסיים סוף סוף את הקמת הבניין של החסידות במרכז הקריה המתחדשת, אך היה חסר להם שקי מלט, ולא הצליחו להשיגם מהספקים, עקב החובות העצומים. "יטיב נא עמנו, וימכור לנו שקי מלט, ולכשירחב נשלם לכבודו"... כך כתב האדמו"ר זצ"ל לרב.

בני התקופה התמודדו עם עניות כה מחפירה, עד שכדי להשיג שקי מלט נזקקו לעזרת הרב מפוניבז' זצ"ל; ודווקא כך בנו תורה. מתוך הרצון הכביר לבנות את בית ה' ולקומם את חורבות העם

היהודי, מצאו גדולי הדור את הכוח לייסד את כל עולם התורה כפי שהוא היום.

מה יש לי לעשות עם סירים כה גדולים?

עוד סיפור נפלא סיפר ראש הישיבה רבי שמואל זצ"ל, שבימי ראשית הישיבה מנתה הישיבה כארבעים בחורים, ובא היום והרב קיבל ליישיבה כעשרים בחורים נוספים. המנהלת של המטבח פנתה לרב, ואמרה לו שהסירים שברשותה כבר לא מתאימים בגודלם לכמות הבחורים, והיא זקוקה לסירים גדולים יותר. הבטיח לה הרב שיטפל בענין, ואכן לאחר כמה ימים הגיע ליישיבה משלוח של סירים.

כשראתה המנהלת את הסירים החדשים, נדהמה לחלוטין. הסירים היו ענקיים, גדולים דיים כדי לבשל עבור כמה מאות בחורים... היא הלכה שוב אל הרב, ותמחה באוזניו: "מה יש לי לעשות עם סירים כה גדולים?" השיב לה הרב: "אני כבר כעת רואה חמש מאות בחורים מול עיני!"...

הגאון רבי עזריאל ראזנבוים שליט"א, ר"מ בישיבת גייטסהד, סיפר שהתלווה פעם להגה"צ רבי אריה לייב פרידמן זצ"ל, משרידי חניכי נובהרדוק ומגדולי בעלי המוסר בדור האחרון, כשהלך לבקר בבית הגאון רבי בצלאל ראקוב זצ"ל, גאב"ד גייטסהד.

במהלך הביקור סיפר רבי לייב, שבשנות המלחמה, כאשר הגיע לארץ ישראל, זכה להשתתף במעמד הנחת אבן הפינה של ישיבת פוניבז' במרומי גבעת הישיבה, עליו סיפרנו. לאחר המעמד, כאשר פנו כולם לרדת מהגבעה, נשאר הוא לבדו על ההר עם הרב מפוניבז'. שאלו הרב: "רבי לייב, וואס הערט איהר (מה אתם שומעים)?" בעוד רבי לייב תמה לכוונתו, המשיך הרב בהתרגשות: "אין הָעָר שוין ווי מָעַן לְעֶרְנֵט תוֹרָה (אני שומע כבר את קול לימוד התורה)!"...

זהו "והטיבות עם לבבך", זהו "ויבן לו בית", וזהו "ובנא ליה בי מדרשא!"...

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

בפתח עומדת הרבנית בילא הינדא, רעייתו של רבי איסר זלמן, פניה מבוהלות "אנא רחמו", היא אומרת, "לראש הישיבה אין מנוחה". נחרד רבי אריה לוי, קם ממיטתו וניגש לשמוע מהרבנית מה הבעיה.

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על מידותיהם הטובות ותפילתם של גדולי ישראל

ויבא יעקב ש"ס (5: יח)

ש"ס צגופו... ש"ס צממו... ש"ס צתורו... (רש"י)

"מוכרח הנך לבוא לדבר עם הרב", אמרה לו הרבנית בילא הינדא, "הוא איננו מצליח להרגע מכך שהתברר לו שבשעה שלמדת בישיבתו בסלוצק היו ימים שלמים שבהם לא אכלת...".

מיהר רבי אריה ויצא לבית הרב. הוא מצאו מסתובב לו הנה והנה, כשכולו נרגש ונסער. משהבחין ברבי אריה פתח בקול שבור ואמר: "שלוש שנים למדת בישיבה בסלוצק, אני כהנתי כראש הישיבה. וכלל לא ידעתי שהיו ימים בהם לא היה לך היכן לאכול. הלא אנכי אחראי לכך, מה אענה ביום הדין, ומה אומר ביום תוכחה?!... אנא סלח לי על זאת".

נדהם רבי אריה למשמע דבריו של הרבי מסלוצק ואמר: "הן אשמתי היא זאת, שכן היה עלי להודיע על כך להנהלת הישיבה. ומשלא הודעתי, כיצד יכול היה מישהו לדעת על כך?" הוא הוסיף ודיבר ארוכות עם רבו, ושב והבטיח לו כי אין לו בליבו עליו שום תרעומת או קפידה. רק לאחר מכן נחה דעתו של רבו.

איזו תדהמה, איזו אכזבה, איזו תרעומת!!!

בספר "המשגיח ר' מאיר" מובא מעשה מופלא המציג את מידותיו המופלאות של רבי מאיר חדש זצ"ל, ואת הכח שהיה בו להעביר על מידותיו.

היה זה בתקופת מלחמת העולם הראשונה, כאשר הוא התגלגל ובא עם אחד מחבריו לכפר נידח. והנה הגיעה ידיעה שהצבא הגרמני הולך וקר, רוב תושבי הכפר נבהלו ומיהרו למלט את עצמם על עגלותיהם, ובין כלל התושבים נחפזו אף שני החברים לצאת אל מבואות הכפר, מתוך מטרה לעלות על אחת העגלות. לפתע נזכר החבר כי שכח את אחד מחפציו בכפר פנימה. הוא מיהר לחזור לחפש את אבדתו, ור' מאיר נותר במקום על מנת לחכות לו.

בזו אחר זז חלפו על פניו עגלות עמוסות אנשים על מטלטליהם. הזמינו אותו להצטרף, אך הוא סרב. כיצד זה יעזוב את חברו בדד? עוד מעט לא ישארו עגלות בכפר, אך החבר טרם חזר, והוא נשאר על עמדו, עומד ומחכה. סוף סוף נראה החבר מרחוק, עוד רגע והוא כבר מגיע. ברגע זה התקרבה אל החבר עגלה ובה מקום אחד בלבד.

לתדהמתו של ר' מאיר קפץ החבר ועלה על העגלה עם מטלטליו. עוד רגע, והנה חלפה העגלה על פניו של החבר המחכה, בהותירה

מפליא לראות את דאגתם של גדולי ישראל לתלמידיהם, ואת האחריות האישית שנטלו על עצמם, לא רק בסיפוק צרכי הלימוד הרוחניים שלהם, כי אם גם בדאגה בלתי מתפשרת לתנאי החיים הגשמיים שלהם, כשהם חשים שלמחיה הם שלוחים לפני תלמידיהם.

אחת הדוגמאות המאלפות לכך היא סיפורו של רבי אריה לוי זצ"ל אודות רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, כפי שמובאת בספר "בדרך עץ החיים":

מנהג של קבע היה בידי - סיפר הצדיק הירושלמי הנודע, רבי אריה לוי - לעלות לביתו של רבי איסר זלמן, מורי ורבי עוד מימי למדי בישיבת סלוצק, מידי ליל שבת לאחר הסעודה, כדי לשוחח עמו בדברי תורה, ולהעלות זכרונות מלפני עשרות בשנים.

באחד מלילות השבת שאל לפתע רבי איסר זלמן את תלמידו הדגול: "היכן אכלת בשנות לימודיך בישיבה?" רבי אריה השיב: "בשבתות אכלתי בביתו של פלוני". "ובשאר ימות השבוע?", הוסיף רבי איסר זלמן וחקר, לשמע התשובה המתחמקת. בתשובה מנה רבי אריה אחדים מבעלי הבתים שאצלם אכל. "ובשאר הימים?", שאל שוב רבי איסר זלמן, אשר עדיין חסרים היו לו ימים כדי להשלים את חשבון השבוע. שתק רבי אריה ולא ענה.

"מה אכלת בשאר הימים?", חזר רבי איסר זלמן ושאל בשנית. "האמת היא, שהיו ימים בישיבה שבהם לא אכלתי", נענה לבסוף רבי אריה, ואחר מיהר להוסיף: "אבל היו ימים אלו היו חביבים עלי יותר מן הימים שבהם היה לי מקום לאכול".

מיד לאחר מכן המשיכה השיחה כרגיל. לאחר זמן מה נפרד רבי אריה מעם רבו, שב לביתו, ועלה על יצועו לשנת הלילה. ופתאום - רחש קל נשמע מאחורי הדלת. דופקים.

מי בא בשעה שכזאת?! - - הדלת נפתחת במהירות המרבית, והתדהמה גוברת.

בפתח עומדת הרבנית בילא הינדא, רעייתו של רבי איסר זלמן, פניה מבוהלות "אנא רחמו", היא אומרת, "לראש הישיבה אין מנוחה". נחרד רבי אריה, קם ממיטתו וניגש לשמוע מן הרבנית מה הבעיה.

אחריה ענן אבק, וחבר אחד, נאמן, העומד ומחכה...

איזו תדהמה, איזו אכזבה, איזו תרעומת!!!

לימים סיפר, כי באותו רגע אמר לעצמו: אם יקרה לי מקרה דומה שנית לא אחכה! אך בו במקום חזר בו: חלילה לי! - נזף בעצמו. וחזר ואמר בלבבו: על אף הכל, איני מתחרט על שחיכיתי, היה כדאי! למען עצמי, למען טוהר נפשי, כדאי היה לחכות ולא להשאירו מאחור.

באותו רגע שמחשבה טהורה זו חלפה בלבי, חשתי שמהשו השתנה בי והייתי לאיש אחר, טוב יותר.

תגיד לו, שמפלתו של היטלר קרובה מאד

הוא מַצְבֵּת קְבֶרֶת-רַחֵל עַד-הַיּוֹם (לה כ)

כולנו יודעים, שרחל אמנו ביקשה רחמים על עם ישראל, בעת שהובלו לגלות ע"י נבוזראדן, והתפללו ליד קברה. ואכן, נושעו ישראל בזכותה. מעשה מופלא התרחש בעיצומה של מלחמת העולם השנייה:

בשנת תש"ב אפפו אימה וחרדה את היישוב היהודי בארץ ישראל. גנרל ארווין רומל, שהיה אחד הגנרלים הבכירים ביותר בצבא הגרמני הנאצי, עמד לפלוש לארץ ישראל, כשלפקודתו עומדים גדודים רבים של חיילים גרמנים ואיטלקים. רומל נחל לפני כן ניצחונות גדולים בזה אחר זה, וכבר כבש את לוב. המטרה הבאה שעמדה לפניו היתה מצרים, ואחריה - ארץ ישראל.

החרדה היתה נוראה, אנשים ידעו שכל רגע עלולה להגיע בשורת האיום על כניעת הבריטים, ועל כניסת רומל וגדודי חייליו לארץ ישראל. המופתי של ירושלים כבר יצר קשר עם היטלר, כדי לתכנן אתו את "הפתרון הסופי" בארץ ישראל, ה' ישמור.

המקובל רבי יהודה פתאיה זצ"ל, שהיה אז כבן שמונים וארבע שנים, ביקש מבני חבורת המקובלים ללכת להתפלל על קברות צדיקים. הוא עצמו הלך להתפלל על קבר רחל אמנו.

וכך סיפר הרב שלמה אליהו פריימן זצ"ל, שומר קבר רחל:

בחודש תמוז, כשהגנרלים רומל ומוסוליני התכוננו לכבוש את ארץ ישראל, באו אלי שני יהודים בבליים, ואמרו לי שמקובל בשם רבי יהודה פתאיה רוצה לשהות בקבר עשרים וארבע שעות, ולערוך שם תענית דיבור ותפילות על המצב החמור בעולם ובארץ ישראל.

נסעתי לשם וסידרתי את המקום. לאחר מספר שעות באו כששים איש. היו שם תלמידי חכמים ומקובלים וגם סוחרים ופועלים, מעדת הבבלים. הם לבשו שקים, שמו אפר על ראשם והתפללו בלילה בדמעות ובבכיות לקב"ה, שירחם על עמו ישראל. כל הלילה המשיכו בתפילתם, ותקעו בעשרות שופרות.

לא רחוק מקבר רחל היה ארמון גדול, ובו שוכנו נתינים איטלקיים עשירים ממצריים ומעוד מקומות.

באותו לילה לא יכלו דיירי הארמון לישון מחמת הצעקות וקול השופרות, שהרעישו עולמות. בבוקר ניגשו כמה מהם אל היהודים, ושאלו מה התרחש בלילה, על מה היה הרעש הגדול.

יהודי תמים שהיה בין המתפללים השיב: "התפללנו שהגרמנים והאיטלקים לא יצליחו לכבוש את ארץ ישראל". לעגו לו האיטלקים ואמרו: "אתם יכולים להיות סמוכים ובטוחים, שבעוד ארבעים ושמונה שעות יכבוש מוסוליני את מצרים, ואחר כך יכנס הצבא לארץ ישראל, והתפילות שלכם לא יעזרו".

רבי יהודה פתאיה ישב בחוץ ושמע את השיחה בין היהודי לאיטלקי, ומיד הורה לכל המתפללים להיכנס פנימה. שם ביקש מהם רבי יהודה להתפלל בבכייה, ואת הדמעות לאסוף בתוך כוסות שבידיהם. כל אחד מהנוכחים לקח כוס ריקה, ועשו שבע הקפות, ובכל הקפה אמרו כולם יחד "לא יבוא איש צר ואויב בשערי ירושלים", וכן אמרו "שערי דמעות לא ננעלו". המחזה היה מדהים, בלתי ניתן לתיאור. בסוף אמרו כולם ביחד שבע פעמים "הוא לא יבוא". כשיצאו, אמר רבי יהודה לאחד מתלמידיו: "תגיד לו, שמפלתו של היטלר קרובה מאד".

לאחר עשרים וארבע שעות של תפילה ותענית, עשו סעודת מצוה, ושרו ורקדו והודו לה', וקיימו בעצמם: "לך אכול בשמחה לחמך... כי כבר רצה האלקים את מעשיך".

ואכן, התקבלה תפילתם, ובאופן פלאי נעצרו רומל וכל צבאותיו, ולא נכנסו לארץ ישראל.

באותה שעה קשה, כשעמדו רומל וגייסותיו בשערי ארץ ישראל, הלכו האדמו"ר מהוסיאטין והאדמו"ר מלעלוב זצ"ל להתפלל על קברו של ה"אור החיים" הקדוש. אותו יום ט"ו בתמוז היה, יום היארצייט של ה"אור החיים". לאחר שהרבו בתפילה ובתחנונים, אמר האדמו"ר מהוסיאטין: "תהיה להם מפלה!" שאלו אותו, מניין לו זאת, ואמר האדמו"ר: "ראיתי שם הוי"ה מאיר על הקבר של ה'אור החיים' הקדוש, והרי זה סימן שהתפילות התקבלו, ותהיה מפלה לאותו רשע שונא ישראל".

(מתוך ומתוך האור בראשית ג' ו' צחק אבינו' בהוצאת 'פה נוף')

כששאלתי מדוע הם חושבים שאני צריך להגיע לחתונה? הם הסתכלו עלי, והסבירו בהתלהבות: מה זאת אומרת, חתונה יהודית, לשמח חתן וכלה, אתה הולך להיות הרקדן הראשי!...

גבאי הצדקה ואיש החסד הרה"ח ר' יוחנן בריזל שיחי' בסיפור מיוחד של קירוב רחוקים

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

כִּי כְּמִקְלִי עֲבַדְתִּי אֶת הַיְיָ וְעַתָּה תִּיטֵּי לִּשְׁנֵי מַחְנֹת (פ"א יא)

"זה קרה לפני כשלושה עשורים, בתקופה אינטנסיבית של פעילות באוקראינה, מיד לאחר נפילת מסך הברזל. הייתי אז לבד בנסיעה, מה שאפשר לי גמישות לשהות במקומות רחוקים ובתנאים מינימליים - לחמנייה וזכמה ירקות הספיקו לי בהחלט." "היה זה יום ראשון, סביב 12:00 בצהריים. חזרתי עייף ומותש ממינסק, בירת בלארוס, נסיעה של כעשר שעות ברכבת לקייב, בקושי הספקתי לנוח. משרדי הקהילה היו פעילים - אנשים נזקקו להכוונה, לטיפול בבקשות עלייה, או להתלבטויות על חינוך יהודי לילדיהם. הפעילות הייתה בחיתוליה ונעשתה בתנאים דלים מאוד."

אנחנו מחפשים אותך

"הייתי כבר אחרי התפילה, התארגנתי והתחלתי לעבוד, נשמעו דפיקות קלות. ואז הגיע ההפתעה: נכנסו אלי זוג עם מבטא אוקראיני כבד. 'שלום', אמרו. 'אנחנו מחפשים אותך, אנחנו רוצים שהרבי יבוא איתנו לחתונה...'

הוא הכיר אותם באופן שטחי מהפעילויות המקומיות. הם סיפרו לו על חברים המתחתנים בוויניצא, עיר המרוחקת כ-360 קילומטרים מקייב. זו הייתה חתונה יהודית 'אמיתית' - שני בני זוג, בנים לאב ואם יהודים, מתוך משפחות שהצליחו לשמור על גחלת היהדות מפני התבוללות.

"כשהבעתי את ברכתי ושאלתי מה תפקידי בעניין, ומדוע הם חושבים שאני צריך להגיע לחתונה? הם הסתכלו עלי כלא מאמינים שאני שואל כזאת שאלה. 'מה זאת אומרת, חתונה יהודית, לשמח חתן וכלה, אין אחד יותר מוצלח ממך. הם הסבירו בהתלהבות שאני הולך להיות הרקדן הראשי!'. הם ראו אותי רוקד באיזהו מקום, וידעו שאני יכול להביא שמחה יהודית אותנטית לאירוע כה נדיר ומשמח.

שכחתי לספר, שאני משתמש בכישרון שהקב"ה נתן לי לרקוד ריקודים בנוסח הקדצ'קה, לעיתים אני רוקד עם עם בקבוק, מקל מטאטא, או אפילו ספסל על הראש או השיניים, בהפגנת שמחה סוערת שאי אפשר להתעלם ממנה. והיכולות האלה משמשים אותי בשליחותי לשמח ולקרב ליהדות.

סירבתי בתחילה לנסוע איתם. רק הגעתי עכשיו לכאן- הנסיעה הארוכה והעבודה הממתנה לי היו מכשול. אך הם היו נחושים. בחוץ חיכה טנדר עם שישה נוסעים נוספים. מבחינתם, הטנדר יעמוד עד שאצטרף.

"לאחר שהבטיחו לי שנצא לדרך חזור ב-21:00 כדי שאספיק

בפרשת 'וישלח' שבו אנו לומדים על יעקב אבינו והתמודדותו הגדולה בין האומות, ו'קטונתי מכל החסדים' בחרנו לשוחח עם הרב יוחנן בריזל, חסיד קרלין וגבאי צדקה, שנטל על עצמו משימת חיים: לשמח יהודים בכל עת ולקרבם לאביהם שבשמים בגולה ובקהילות הפזורות בין הגוים.

בעבר כבר הבאנו כאן ב'על הצדיקים' שיחות עם הרב בריזל, אך דומה שהסיפור הפעם הוא מיוחד.

את הרב בריזל תפסנו בדרכו לטיסה לרוסיה. 'חנוכה הוא זמן טוב לחמם לבבות של יהודים' הוא אומר, 'ואני בדרך לרוסיה הפעם.' הוא מספר שבפעילותו הוא פוגש יהודים שחלקם לא זכו לראות מעולם צורת יהודי אותנטי, כאלו שלא ידעו אפילו לומר בוודאות שהם יהודים, כי אינם יודעים את העובדה הפשוטה שהיהדות הולכת אחרי האם, ולא אחרי האב... "אנחנו עושים פעילות קודש במשך שנים רבות, מכירים להם את היהדות, נותנים להם להבין מה זה בכלל, ומשלבים אותם בפעילות שוטפת, במיוחד בחגי ישראל ובמועדיו, כדי לזרוע את זרעי העשייה התורנית שתבוא מאוחר יותר בעז"ה". ואכן, הפעילות עושה פירות, ובסייעתא דשמיא אור התורה ושמירת המצוות מתנוצץ באוקראינה ברוסיה ועוד מדינות, הודות לפעילות הקירוב של הרב בריזל וארגונים יהודיים נוספים."

עבור הרב יוחנן בריזל, השליחות באוקראינה זהו מפגש ועבודה קשה עם נשמות יהודיות כבדות. "הפעילות שלי היא מגוונת", הוא מסביר, בקול שופע מרץ, "כאן שיעור תורה מאולתר, שם ברית מילה מרגשת, כאן ריקוד סוער בחתונה, וכמובן עריכת סדרים פומביים בליל הפסח, ואפילו מסיבות פורים". כל אחת מהפעולות הללו, מהדרשה הקטנה ביותר ועד הריקוד התוסס ביותר, משרתת מטרה עליונה אחת ויחידה: לקרב את האדם היהודי לבוראו ולעורר מחדש את ניצוץ המצוות בליבם של בני אברהם יצחק ויעקב. משימה זו, הוא מעיד, אינה קלה, אך היא מלווה תמיד באורח חיים ייחודי.

הסיפור הבא הוא עדות מופלאה לכוחה של אותה שליחות ענפה, המגיעה לשיאה במפגש בלתי נשכח. הסיפור שהרב בריזל מספר לנו הוא עדות מרתקת לאופן שבו ההשקעה האישית יכולה להפוך לזכות עצומה לדורי דורות.

אבל מצד שני, מי יודע כמה השפעה הייתה לחוויה המשותפת הזו על אותם שמונה יהודים? כמה יידישקייט השתדלתי להכניס להם בשעות האלה, אולי בזכותה יבחרו בחינוך תורני?"

באותו רגע נשמתי עמוק והודיתי

השנים חלפו, ואני המשכתי בפעילות שוטפת באוקראינה, לצד מסעותיי ברחבי העולם למען איסוף צדקה. בכל פעם אני נוטל על עצמי משימה לסייע לנזקקים, בין אם זו הכנסת כלה או סיוע למשפחות במצוקה. כך מצאתי את עצמי מתגלגל לארגונינה, ברזיל, מקסיקו, וגם לארצות הברית.

במהלך ביקור בלייכווד, ניו ג'רזי, כשהייתי בעיצומו של סיבוב איסוף כספים מבית לבית, ניגש אליי זוג חרדי מלווה בשיירה של ילדים. הם נראו חרדים אמריקאים לכל דבר, אולם ברגע שדיברו, המבטא האוקראיני הכבד נשמע היטב.

"אתה הרקדן?" שאלו אותי מיד, ללא הקדמות. השבתי בחיוב, שואל בהלצה כיצד זיהו אותי. תגובתם הכתה אותי בתדהמה מוחלטת: "אנחנו ידענו כי אתה רקדת בחתונה שלנו", אמרו, "התחתנו בוויניצא, ואתה הגעת במיוחד מקייב."

'כשרקדת בחתונה שלנו ונתת דרשה כ"כ יפה, עשית לנו חשק להכיר עוד יהודים דתיים, ומאז המשכנו להתחזק ולקיים תורה ומצוות. התחלנו להתעניין, התחלנו ללמוד תורה ונפתח לנו פתח לעולם יהודי מרתק שלא הכרנו. לאט החזקנו והתחזקנו עד שהגענו עד הלום'"

באותו רגע נשמתי עמוק והודיתי: אח, כמה גדולה הזכות המעגל נסגר באופן מושלם. לא רק שהם הצליחו לשמור על הגחלת מול ההתבוללות, אלא שהם עלו והשתקעו במרכז תורה, וזכיתי לראותם מגדלים בנים יראי שמים ילדים עטורי פיאות וציצית. המראה של משפחה יהודית נאמנה זו אישש עבורי כי כל ההשקעה והמסע המפרך היו שווים מעל ומעבר 'קטונתי מכל החסדים, אשר עשית עמדי'

לישון מספר סביר של שעות, נכנעתי. חשבתי על מצוות שמחת חתן וכלה, על ערבות הדדית, ועל ההזדמנות להשפיע בדרכים הלך וחזור על שמונה יהודים. הצטיידתי בתפילין, ויצאתי.

בשילוב של מילים באוקראינית, יידיש ואנגלית

"הדרך לוויניצא הייתה ארוכה ומושלגת. אוקראינה בחורף כולה לבנה, והקור עז. ניצלתי את שעות הנסיעה כדי לדבר איתם על מצוות, ערבות יהודית, וקשר לבורא עולם, תוך שימוש בשילוב של מילים באוקראינית, יידיש ואנגלית.

כשהגענו לוויניצא, ההתרגשות הייתה באמת גדולה לראות יהודי חסידי שהגיע במיוחד. זכיתי לרקוד ולהרבות שמחה במרכז המעגל לכבוד הזוג."

לאחר שברכתי את החתן והכלה שיזכו לבנות בית נאמן בישראל, נשאתי דרשה קצרה, שמסבירה מה זה הבית היהודי, וכמה חשוב שכל אחד מהעם היהודי יתחזק עוד ועוד בשמירת מצוות ולימוד תורה. וסיימתי.

לקראת השעה המובטחת, אכן אספו אותי החברים ויצאנו לדרך חזור.

"נכנסנו לטנדר ויצאנו אל הלילה החשוך. צריך לזכור, זו הייתה מדינה ללא תשתית: כבישים משובשים, אפס תאורת רחוב, וחושך מוחלט. גם הרכב לא בדיוק פאר היצירה של רכבי יוקרה... היינו הרכב היחיד על הכביש, בכפרים האוקראינים בלילה הכל חשוך ושקט. ואז, קרה הדבר שממנו חששתי - הרכב התחיל להשתעל, ולעשות חכמות, ולאחר מכן נתקע, המנוע שבק חיים. בחוץ שרר קור מקפיא של עשר מעלות מתחת לאפס. החימום הפסיק לעבוד, והטמפרטורה צנחה במהירות. ללא טלפונים סלולריים, היינו מנותקים לחלוטין. כדי לא לקפוא, נאלצנו, יחד עם הנהג הגוי, לצאת לסבבים של ריצה, קפיצות ותרגילי התעמלות על הכביש, כדי לחמם את הגוף."

"הלילה עבר עלינו כך. לפנות בוקר, כשעברו מכוניות, הצלחנו לעצור רכב שהסכים לקחת אותנו לברדיטשוב הסמוכה. בברדיטשוב הגענו לבית הכנסת החם, והתפללנו שחרית. התפילין שלקחתי הפכו להיות שימושיות מאוד עבור כל הגברים בחבורה. הגענו לקייב ב-13:00 בצהריים - למעלה מ-24 שעות לאחר שיצאנו."

השיבה לקייב הייתה מלווה בתחושת דחיפות קשה. בחוץ חיכתה לי קהילה מודאגת שלא הבינה את האיחור שלי, ואני - מותש מלילה ללא שינה - נאלצתי לדלג על מנוחה ולהתמסר לעבודת הקודש במלוא המרץ. רשימת המשימות הדחופות הייתה ארוכה ומגוונת: שיעור מיוחד על תפילה, חברותא אחת שהבטחתי ללמוד איתו, טיפול במשלוחי מזון כשר, והעברת מזוזות חדשות ליהודי עיירה מרוחקת. כל משימה כזו הייתה "פיקוח נפש" רוחני שאסור היה להתמהמה בה, והדבר רק העצים את תחושת הצביטה שמא הנסיעה לוויניצא הייתה מיותרת. שאלתי את עצמי האם היה נכון לצאת לנסיעה כה מפרכת ולהתעכב בעבודת הקודש החיונית בקייב?

שואל ה"חפץ חיים" זצ"ל: הרי אתה, יעקב, יודע שעשו שונא אותך, מבקש להרוג אותך. אתה יודע שהשונא מעוזר אפילו עיני חכמים. אם אתה כבר משחד אותו - תשחד אותו במשהו טוב!

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א - הקב"ה מוביל אותו ישר

וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו (כ)

מהלשון "וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ" משמע, שיעקב לקח מהדבר הראשון שעלה לו ביד, מהעצים הראשונות שעמדו לפניו, מהגמלים הראשונים, וכיוצא בזה, ולא בחר את השמנים והמובחרים שבעדרו. שואל ה"חפץ חיים" זצ"ל: הרי אתה, יעקב, יודע שעשו שונא אותך, מבקש להרוג אותך. אתה יודע שהשונא מעוזר אפילו עיני חכמים. אם אתה כבר משחד אותו - תשחד אותו במשהו טוב! תחפש את הגמלים הכי שמנים, את החמורים הכי משובחים! למה אתה מביא לו "מִן הַבָּא בְּיָדוֹ", מה שנתפס לך ראשון ביד? בספר "מנחת חיינו" הביא תירוץ מתוק מדבש, ובהקדם סיפור, ובהקדם לסיפור הקדמה קצרה:

האדמו"ר מביאלא, שהיה צדיק יסוד עולם, הנהיג את עדתו בפולין. רבי חיים מבריסק זצ"ל היה שולח אליו אנשים לקבל ברכה, היות והוא אחז שהאדמו"ר מביאלא נחשב למזכה הרבים הגדול ביותר בדור, ולכן ברכותיו מתקיימות. ומדוע הוא נחשב למזכה הרבים? היות ובזכותו סיימו ללמוד אלפי שסי"ם! איך הוא עשה זאת?

פשוט מאד: משהו הגיע אליו וביקש ברכה. אמר לו: "תלמד מסכת ברכות - יהיה לך ברכה". אחריו נכנס עוד יהודי וגם הוא ביקש ברכה. אמר לו: "תלמד מסכת שבת. הקב"ה יעשה לך עונג שבת, יום שכולו שבת". לשלישי אמר: "תלמד מסכת עירובין. הקב"ה יעשה לך מחיצה מפני הצרות". לרביעי אמר: "תלמד מסכת פסחים, הקב"ה יפסח וידלג עליך בעת צרה". כך היה מחלק את כל הש"ס, עוד ש"ס ועוד ש"ס. רבי חיים מבריסק אחז שזהו זיכוי הרבים הגדול ביותר ולכן כדאי לקבל ברכה ממזכה הרבים הזה.

עד כאן הקדמה לסיפור. ועכשיו ניגש לסיפור:

בפולין לא היו מספיק אתרוגים. במוצאי יום כיפור הסוחרים היו באים אל האדמו"ר מביאלא עם קופסא מלאה באתרוגים, ובטרם היו מציגים אותה למכירה לכל הקהל, נתנו לו לבחור ראשון. האדמו"ר היה מושיט ידו לקופסא ולוקח מתוכה את האתרוג הראשון שעלה בידו, בלי להסתכל ובלי לבדוק. ומעניין שתמיד היה יוצא לו האתרוג היפה והמובחר מבין כל האתרוגים! שאלו אותו: מה הסוד שלך? איך עולה בידך האתרוג המובחר ביותר בלי לבדוק? נענה ואמר: פשוט מאד. כתוב בפסוק (קהלת ז, כט): 'אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹקִים אֶת הָאָדָם יֵשֶׁר וְהִמָּה בִקְשׁוֹ חֲשֹׁבוֹת רַבִּים'. אדם ישר

- הקב"ה מוביל אותו ישר. הגמרא (ערכין טז) אומרת: מה נקרא ייסורים? "אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש ועלו בידו שתים". אדם ישר, שהושיט ידו לכיס להוציא שלושה שקלים - יֵצְאוּ לוֹ שלושה שקלים ולא שניים! ואם הוא צריך לפתוח את הגמרא בדף כ"א - היא תיפתח לו בדיוק בדף הזה, ולא דף קודם או אחר כך. למה? כי את האדם הישר הקב"ה מוביל בצורה ישרה. מי שמתפתל, מחשב חשבונות, מזגזג ימינה שמאלה - הקב"ה גורם לו להמשיך ולהתפתל בלי להרוויח מזה כלום. במוצאי יום כיפור, אמר האדמו"ר מביאלא, אני אחרי יום שלם שעשיתי תשובה, כקטן שנולד. קטן שנולד הוא "ישר", כי אלוקים עשה את האדם ישר, ומי שהוא ישר - ידו נמשכת ישר אל האתרוג המובחר ביותר.

עד כאן הסיפור, ומכאן לתירוצו של ה"מנחת חיינו": מידתו של יעקב היא: "תתן אמת ליעקב". הוא ישב אצל הרמאי הגדול ביותר בעולם, ואפילו מחט קטנה משל לבן לא נמצאה בכל כליו. מילה אחת של שקר לא יצאה מפיו. עם לבן גרתי - ותר"ג מצוות שמרתי. יעקב נשאר "ישר" - עם האמת. משום כך הוא אינו צריך לחפש בתוך עדרו את המובחרים והמשובחים יותר. הוא יכול להיות סמוך ובטוח שמה שיעלה בידו - הוא המובחר ביותר! וזו עבודת חיינו: להיות ישר עם הקב"ה.

(מתוך 'שש באמרתך' בהוצאת 'יפה נוף')

הם עובדים, מתאמצים, משקיעים זמן ואנרגיה עצומים, והכל ברוח של חסד טהור ומתוך רצון עז להפיץ תורה ואידישקייט.

הגאון הרב בצלאל טרוביץ שליט"א יו"ר ארגון 'נוצרי לשון' על 'קטונתי מכל החסדים'

קטונתי מכל החסדים .. אשר עשיתי את עבדך (כ)

אותי מחדש: אנו ב'נוצרי לשון' וב'לדעת' מוציאים עלונים, ספרים ועורכים מבצעים שונים שמטרתם לקרב לבבות ולחזק לעבוד את ד' כראוי. תמיד אני עומד ומתפעל מחדש מכל הסובבים אותנו - המתנדבים, התורמים - איך כולם עובדים באמת ובתמים לשם שמים, ללא כל כוונת רווח אישית.

ישנם נציגים מסורים - אברכים ובחורים צעירים ומבוגרים בישיבות ובכוללים - הפזורים בכל רחבי הארץ. וכולם, ללא יוצא מן הכלל, חדורי מטרה אחת: לזכות את הרבים. הם עובדים, מתאמצים, משקיעים זמן ואנרגיה עצומים, והכל ברוח של חסד טהור ומתוך רצון עז להפיץ תורה ואידישקייט. אין להם שום גמול חומרי לפעילותם, רק הסיפוק הרוחני שבעשייה למען הכלל. כדי להמחיש זאת עוד יותר, סיפר לי העורך של גליון זה על גודל ההתגייסות: עשרות אנשים מבקשים ומתנדבים להיות אחראים לחלוקת הגליון, וזאת מתוך מסירות והשקעה. 'אני אפילו לא מכיר את האנשים' אמר לי העורך 'הם מתקשרים ואנו מנסים לפעול יחד'. אברך מבית"ר שלומד בירושלים לוקח עלונים מירושלים כדי לחלקם ביישובו; ת"ח מבני ברק שנוסע לבית שאן הרחוקה לוקח עלונים איתו, ואברך יקר מיישבת מיר אינו מהסס לסחוב עמו עלונים באוטובוס בדרכו לאחיסמך. סיפורים אלו, ועוד רבים כמותם, הם עדות חיה ומרגשת לכוחו של החסד בעם ישראל - חסד שאינו יודע גבולות, חסד הנעשה מתוך אהבה עמוקה לכל אחד ואחד ואמונה שלמה בבורא יתברך.

המסירות הזו, הרצון העז לזכות את הרבים, וההתגייסות המופלאה של אנשים מכל קצוות הארץ, הם כולם בבחינת 'מעשי אבות סימן לבנים'. הם עדות חיה לכך שבני ישראל הוא עם מלא חסד וטוב לב, עם שמוכן להשקיע ולהתמסר למען הזולת ולמען הכלל. עלינו להוקיר ולהעריך את הנתינה העצומה הזו, ולשאוף להיות שותפים פעילים במעגלי החסד הרבים המקיפים אותנו, ובכך להרבות טוב בעולם כולו. ועם כל מה שאנו עושים ועל אף הכל, אנחנו צריכים לזכור תמיד 'קטונתי מכל החסדים'.

ה'קטונתי מכל החסדים', של יעקב אבינו, צריכים להדהד בעוצמה בלב כל אדם המכיר בחסד האינסופי הסובב אותו מהקב"ה גם אם אינו תמיד מודע לו באופן יומיומי. אם יעקב משלושת האבות חש 'קטונתי' נוכח שפעת החסד של הקב"ה, מה נאמר אנו, 'אזובי הקיר', אנשים פשוטים, נוכח העושר הרוחני והגשמי שהקב"ה מרעיף עלינו בכל רגע ורגע? כמה עמוק צריכה להיות הכרת התודה שלנו, כמה חזקה צריכה להיות השירה וההלל על כל נשימה ונשימה שהבורא מעניק לנו ברוב חסדו וטובו? כפי שאנו אומרים בתפילת 'נשמת כל חי', אפילו אם פינו היה מלא שירה כים, ולשונו רינה כהמון גליו - אין אנו מספיקים להודות ולהלל לשמו הגדול. מילים אלו אינן רק פיוט יפה, אלא תפילה פנימית עמוקה שצריך להבין את גודל החסד. הן מחייבות אותנו לא רק לבטא תודה במילים, אלא לחיות את חיינו בתודעה מתמדת של הכרת טובה להקב"ה על כל פרט קטן וגדול בחיינו. לכן, בואו נתחיל לעבוד על מידת הכרת התודה בכל יום ויום. כשם שאנו אומרים בתפילת שמונה עשרה 'מודים אנחנו לך', עלינו לכוון את ליבנו שבאמת ובתמים נודה להקב"ה. עלינו להפנים את העובדה שהוא מסובב אותנו בחסד וברחמים בכל פינה ופינה, בכל צעד ושעל בחיינו. החל מהבריאות שזכינו לה, דרך מזוננו ופרנסתנו, וכלה בכל העניינים הסובבים אותנו - הכל ניתנים לנו בחסד גמור.

הכרה זו בחסדו של בורא עולם אינה נשארת בגדר מחשבה מופשטת בלבד, אלא מחייבת אותנו ללכת בדרכיו. כשם שהקב"ה מרעיף עלינו חסד ללא תנאי, כך גם עלינו לנסות ולעשות כל מעשה חסד שנקלע לידינו. אין צורך לחפש מעשים גדולים ומהפכניים. לעיתים, חיוך קטן לזולת, מילה טובה, עזרה קטנה שניתנת בסבר פנים יפות, או אפילו אוזן קשבת לחבר במצוקה - כל אלה הם ביטויים מעשיים וחשובים של הליכה בדרכי החסד והנתינה. במעשים אלה אנו הופכים להיות שותפים פעילים במעשה הבריאה, וממשיכים את שרשרת החסד של הקב"ה בעולם.

לא באתי לתת שיעור מוסר

אבל האמת, שבכל זאת לא באתי לתת שיעור מוסר. עיקר מטרתי היא להודות ולהלל להקב"ה, לא רק על חסדיו כלפינו כפרטים, אלא בעיקר על עמך ישראל - עם מופלא שמשופע בחסד, בנתינה ובערבות הדדית. אתן לכם דוגמה אחת קטנה שתמיד מרגשת

בכל פעם שהיה הצדיק הרב יונגרמן מספר סיפור זה, היה מסיימו מתוך צחוק גדול, כאשר היה מתאר את סופו - את מראה הכושים שאצו רצו לביתם מתוך שמחה ושביעות רצון..

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה וַיַּעֲשֵׂה אֹתוֹ (כ"ד)

המעשה אירע לרבי שלום מאיר יונגרמן זצ"ל (מחולל מוסדות התורה והחינוך המפורסמים במושבה הוותיקה 'זכרון יעקב'), באחת ממסעותיו לשם איסוף כספים בארה"ב. בעת שהותו בניו יורק השתוללה באחד הלילות סופת שלגים. בבוקר, רק לאחר מאמצים מרובים הצליח לפתוח את דלת המרתף בו התאכסן, מאחר והשלג נערם לגובה רב וחסם את היציאה. לפי החוק, חייב כל אדם לגרוף את השלג מול ביתו. וכאשר גרף הרב יונגרמן את השלג, מצא להפתעתו כלב מת קבור בערימת השלג... מה עושים? לזרוק נבלת בעל חיים לאשפה, זה לא בא בחשבון, יש על כך קנס גבוה. אלא יש להזמין את מחלקת התברואה של העירייה, אך כפי הנראה בשל הסופה - ייקח הדבר מספר ימים... חשב וחשב מה יעשה, ולבסוף נצנץ במוחו רעיון. הוא הכניס את הכלב לתוך תיק גדול ועלה עמו לרכבת העושה את דרכה למדינת ניו ג'רזי הסמוכה, לשם היה אמור לנסוע באותו בוקר. התוכנית הייתה שבמהלך דרכו, כשיעבור באיזו חורשה עזובה, יניח שם את הכלב המת. במהלך הנסיעה ברכבת, הבחין בשני כושים שמתבוננים בו בעיניים חמדניות ומתלחשים ביניהם... הכרת פניהם שיקפה את מחשבותיהם: ימי יודע מה יש ליהודון הזה בתוך התיק שלו? עושה רושם שהתיק מלא וגדוש ברכוש רב... הרב יונגרמן הבין את מזימתם של הפרחחים, והחליט לשתף פעולה... הוא עצם את עיניו, עושה עצמו כאילו נפלה עליו תרדמה, ואט אט, מתוך 'שינה עמוקה', החל להרפות את אחיזת ידו מהתיק, עד ששטמו לגמרי מידו... רק לאחר שעצרה הרכבת בתחנה פקח הרב את עיניו. בקרון לא היו כושים, וגם לא תיק... בכל פעם שהיה הצדיק הרב יונגרמן מספר סיפור זה, היה מסיימו מתוך צחוק גדול, כאשר היה מתאר את סופו - את מראה הכושים שאצו רצו לביתם מתוך שמחה ושביעות רצון, הניחו את התיק על השולחן, ועמדו לפתוח אותו ולהתחלק בשלל העצום, והנה הם סופקים את כפיהם מתוך אושר וסיפוק, פותחים בצהלה את התיק. ומגלים שאין בו אלא כלב מת... (גר לשולחן שבת) (להתעדן באהבתך).

כיון שיעקב אבינו ניצח את שרו של עשיו, ממילא הוא כבר ינצח כאן

כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעִם אֲנָשִׁים וְתוֹכַל' (כ"ב, כ"ט)

כתב רש"י: 'ועם אנשים' - עשיו ולבן.

הקשה הגר"ז מבריסק זצ"ל: בשלמה עם לבן - כבר נלחם עמו יעקב אבינו וניצחו, אך את המלחמה עם עשיו - עדיין לא נלחם,

אלא הוא היה בדרך להילחם, וא"כ מדוע נחשב שניצח גם את עשיו? וביאר: כיון שיעקב אבינו ניצח את שרו של עשיו, ממילא הוא כבר ינצח כאן את עשיו, מפני שכל מה שקורה כאן בעולם הזה הוא תולדה מלמעלה, שיעקר המלחמה היתה בשמים, אם הקדושה של יעקב תנצח את הסטרא אחרא שזה עשיו. וכיון שיעקב אבינו ניצח את שרו של עשיו, ממילא הוא כבר ניצח את עשיו. והמגיד רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר על איש שהיה עומד בכניסה לירושלים מתחת לרמזור. הוא היה מביט על צבעי הרמזור, ועל פי זה מסמן לכל הרכבים מתי לעצור ומתי להמשיך, והיה בטוח שבזכותו יודעים הרכבים מתי לנסוע. פעם אחת קם מאוחר ולא הגיע ל'עבודתו', ודאג עד מאד כי בטח יש כבר הרבה תאונות... וזה משל לחיים. בעולם הזה אנשים חושבים שהם מסדרים את העניינים שלהם ושל אחרים, אבל האמת היא שהכל זה כפי מה שכבר נגזר מלמעלה, וזה מה שקובע. והגר"ז זצ"ל אמר בזמן הניסים והניצחון שהיו בזמן המלחמה בשחרור ירושלים, שזה לא מכוח החיילים והצבא, אלא בכוח התפילות של רבי שלמה בלוך זצ"ל, מתלמידי ה'חפץ חיים', ורבי וועלוול זי"ק זצ"ל, שזה היה הכח והזכות לנצח במלחמה, וכדברי חז"ל: כשהקול קול יעקב - אין הידיים ידי עשיו שולטות. וה'חפץ חיים' המשיל משל, לאדם שנגזר עליו מיתה והלה הלך לשחד את התליין שלא יתלה אותו... והרי לא יעזור לו כלום כמה שישחד אותו, משום שלא הוא קובע את גזר הדין, אלא רק מבצע את גזר הדין. והנמשל לאדם שאם יש לו איזה צרה ח"ו והוא זקוק לישועה, שיפנה רק להקב"ה, שהכל זה כפי שנגזר מלמעלה וע"י זה הוא יזכה לישועה (דברי השירה) (מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

? שאלה ותשובה

כיצד זה שברגע אחד, בראותו את יעקב משתחוה לו, הוא משנה את יחסו אליו בשלוש מאות שנים מעלות, והופך משונא מושבע לאוהב?

וַיֵּרֶץ עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוְאָרֹו וַיִּשָּׁקֶהוּ (פס.)

המפרשים שואלים מה גרם למהפך האדיר שהתחולל אצל עשו? כיצד אפשר להבין שברגע אחד, בראותו את יעקב משתחוה לו ומעניק לו דורון, הוא משנה את יחסו אליו בשלוש מאות שנים מעלות, והופך משונא מושבע לאוהב?

ואם דווקא אתה רוצה מלחמה - אדרבה! בא נצא למלחמה

הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל מבאר את העניין: כתוב במדרש שוחר טוב (פרק כו) שאדם ששומע קללתו, ויש בידו את הכוח לענות, ואף על פי כן שותק - נעשה שותף לקב"ה. מהותו של שותף היא שמתחשבים בדעתו.

והנה, כידוע, יעקב אבינו היה גיבור גדול. באצבעו הקטנה היה יכול לגלול אבן ענקית כמי שמעביר פקק מעל בקבוק. על הפסוק (לא), "וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֶה מִצֵּבָה" אומר המדרש (תנחומא וישלח) שגודלה של האבן היה כגודלה של העיר טבריה... לבן ואנשיו לא יכלו, כמובן, להזיז אותה, אך יעקב ובניו הצליחו. גם בניו היו גיבורים, ושניים מהם הצליחו לנצח עיר שלמה שמנתה עשרים וארבעה אלף תושבים.

ליעקב לא היתה, אפוא, סיבה לפחד, לא מלבן ולא מעשו. אם היה נלחם בהם - היה גובר על שניהם. הוא יכול היה לומר לעשיו: "מה אתה רוצה ממני? כלום הכרחתי אותך למכור לי את הבכורה? אתה מרצונך החופשי מכרת לי אותה, ולא זו בלבד אלא גם ביזית אותה. על מה אתה יוצא למלחמה נגדי? ואם דווקא אתה רוצה מלחמה - אדרבה! בא נצא למלחמה". אך יעקב הכניע את עצמו והחליט שעבודתו היא לשתוק!

ומי שמתגבר על מידותיו ושותק, גם כשיש בידו את הכוח להשיב מלחמה שורה - נעשה שותף לקב"ה. הקב"ה התחשב בדעתו של יעקב וביטל את דעתו של עשו. באותו רגע הפך עשו משונא לאוהב

(הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א - מתוך 'שש באמרתך' בהוצאת 'יפה נוף')

כאן קרה דבר מוזר: ממריבה נוצר אחד! בהכרח שהיתה זו מריבה לשם שמים

וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאשֹׁתָיו (בה),

מֵרֵן הַגֶּאֱוֹן רַבִּי נָסִים קִרְלִיץ זצ"ל נשאל פעם: רואים כל כך הרבה מוסדות שיש בהם מחלוקת, לכל אחד יש טענות משלו, איך אפשר לבחון ולדעת עם מי הצדק? והוא ענה: יש לבדוק מי לא עושה צרות לצד השני. מי שידוע לא להגיב ולענות רק לשתוק ולוותר - הוא הצודק!

כתוב בפסוק "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו" - וקודם לכן נאמר "ויקח מאבני המקום", ומביא רש"י מחז"ל, שהיו מריבות זו עם זו - עלי יניח צדיק ראשו, מיד עשאו הקב"ה אבן אחת.

למד מכך מֵרֵן ראש הישיבה הגר"ל שטיינמן זצ"ל יסוד גדול. בדרך כלל בכל מריבה זה אחד שנפרד לכמה, כאן קרה דבר מוזר: ממריבה נוצר אחד! בהכרח שהיתה זו מריבה לשם שמים, כי כאשר המריבה היא לשם שמים, אם אפשר שגם אני וגם השני נהיה ביחד - אז למה לא!... ואפילו שגם לאחר שהתחברו ונעשו אבן אחת יעקב לא הניח את ראשו על כל האבנים, רק על חלק מהאבן, עם כל זאת, עצם זה שראשו כבר מונח גם על שאר האבנים - זה כבר מספיק. זוהי מריבה לשם שמים.

בספר "נאות אפרים" (שמות סימן מה) מביא קושיה מהפוסקים. יעקב אבינו אומר: "והאבן הזאת אשר שמת מצבה תהיה בית אלקים" (כח), והדבר תמוה שהרי יש דין שדבר שנשתמש בו הדיוט לא ישתמש בו לגבוה, והנה כאן יעקב משתמש באבן תחת ראשו, ואת אותה אבן הוא הופך למזבח, וממזבח לתשתית של בית המקדש ויש אומרים שאחר כך השתנו שנהיו אבן אחת, אך עדיין תמוה, כיצד האבנים בתחילה וויתרו על הזכות להיעשות למזבח כדי שיישן עליהם הצדיק.

וכתב ה"חתם סופר", שכשראו האבנים שיש כאן צדיק שצריך להם, זה היה להם הרבה יותר חשוב מאשר להיות במזבח. האבנים הבינו שיותר חשוב שיניח צדיק ראשו עליהם מלהיות מזבח!

(הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - מתוך 'נאה דורש' בהוצאת 'יפה נוף')

לְסִיּוּמָא דְגַלְיוֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

אני אלחש לך באוזן מה שלחש לי מִרְנַן ה'חפץ חיים'

הַצִּיָּלָנִי נָא מִיָּד אָחִי, מִיָּד עָשׂוּ (פ')

הרב חנניה צ'ולק שליט"א: בדורות האחרונים מעוררים גדולי הדורות וזקני ישראל שאלו הם חבלי משיח. וכבר שאלו חז"ל מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? כי ידעו חכמינו שיבוא זמן כזה, וידעו גם שרק זכויות תעמודנה לנו לעבור תקופה זו, וע"כ שאלו מה הן הזכויות שיש לעשות ולהינצל. "אמר להם רבי, יעסוק בתורה ובגמילות חסדים".

אומר מרנא ה'חפץ חיים': זו לא 'סגולה', זה ה'צפט' להינצל מחבלי משיח! רק כך אפשר לעבור תקופה זו ולהינצל מחבלי משיח. תורה לבד לא מספיק, חסד לבד לא מספיק, תורה עם חסד - זה חוד החנית המגינה עלינו מחבלי משיח.

פעם סייעתי לרבינו הגדול מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל, והוא הביע את רצונו להעניק לי משהו כהכרת הטוב, וכך אמר לי: "כהכרת הטוב, אני אלחש לך באוזן מה שלחש לי מרן ה'חפץ חיים'. יש סגולה לומר 3 פעמים ביום פרק כ' בתהילים 'למנצח מזמור לדוד יענן ד' ביום צרה', זו סגולה גדולה!" ומרן הגראמ"מ שך הוסיף (בניגוד להרגלו ולטבעו) - ואני אומר לך שזה בדוק ומנוסה".

אני ממליץ לאנשים שבכל יום, בדרך כלל, לסמינר, לת"ת, למקום הלימודים או העבודה, לומר ג' פעמים את פרק כ', מה שנותן לנו ומשריש בנו אמונה ובטחון בהשי"ת, וכדברי מרן זצוק"ל שזה בדוק ומנוסה.

(מוסף שבת קודש לך תשפ"ד)

אין לאכול בידיים אבל מזלגות, אין.

הקיסר האוסטרי פנה לרב המדינה השר רבי שמשון ורטהיימר זצ"ל ואמר לו: "נקעה נפשי מהסתת השרים והכמרים, שטוענים נגד גאוותכם על היותכם העם הנבחר. התוכל לענות להם תשובה שתסכור פיותיהם פעם אחת ולתמיד?"

ענה: "ודאי, ועוד היום!" לפי הוראתו נערך שולחן ארוך בטרקלין המלכות. במרכזו, לכל האורח, צלחות ובהן פלחי פירות העונה. בהוראתו, שקדו צורפי המלכות על כלי הסעודה. כל השרים הוזמנו לצפות במבחן. עמדו לאורך הקירות והביטו. משרתי המלך יצאו והביאו ארבעים גויים מרחוב העיר, הציבו משני צידי השולחן. והכרוז הודיע: "אין לאכול בידיים, רק באמצעות מזלג!" אבל מזלגות, אין.

המלצרים נכנסו, והניחו לצד כל אדם מזלג, ארכו כחנית... הביטו בו נדהמים, איך אוכלים עם כזה כלי. המתנינו המלך והשרים כרבע שעה, ושלחו את האנשים לדרכם.

עוד הם יוצאים, ואל הטרקלין נכנסו כארבעים יהודים שמשרתי המלך הביאו מהגטו היהודי. העמידם משני קצות השולחן, והכרוז הודיע: "אין לאכול בידיים, רק באמצעות מזלג!"

הביטו היהודים בצלחות הפירות, סקרו את המזלגות הארוכים, ופעלו בזריזות. כל אחד שיפד פלחים במזלגו, והושיטו נכחו אל פיו של היהודי העומד מולו. בתוך דקות מספר התרוקנו הצלחות, וברכו ברכה אחרונה... "הבנתם מדוע אנו העם הנבחר", אמר השר לחבריו המשתאים, "משום שאנו פועלים כאיש אחד, ודואגים איש לרעהו!"...

(הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל. מתוך הגדה של פסח 'והגדת')

אם אדם יקבל עט ממרן החפץ חיים זצוק"ל

וַיִּזְכֹּר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁחַר (פ').

כתב רש"י, שכח פכים קטנים וחזר עליהם. הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א: בחז"ל איתא שצדיקים ממונם חביב עליהם מגופם (עי' סוטה דף י"ב), וצריך להבין מהו החביבות המיוחדת שצדיקים מחבבים את ממונם.

ושמעתי מראש ישיבת פוניבז' מרן הגרב"ד פורבסקי שליט"א בשם מרן המשגיח רבי ירוחם ממיר זצ"ל שביאר על דרך משל, אם אדם יקבל עט ממרן החפץ חיים זצוק"ל הרי הוא ישמור על העט מכל משמר ויניחו במקום חשוב כפי ערכו, ואע"פ ששווי הממוני של העט אינו אלא כמה פרוטות, מ"מ כיון שזה ניתן לו מהחפץ חיים בעצמו, הוא ישמור על העט כלבבו, ואצל הצדיקים שמרגישים איך כל פרוטה ופרוטה שיש להם, הכל זה נתינה מיוחדת מהקב"ה, א"כ יש להם חביבות מיוחדת לממונם, כיון שיודעים שזה נתינה ישירה מהקב"ה בכבודו ובעצמו. ומלבד מה שיש ללמוד מכאן לא לזלזל בממון, וכל ממון שיש אצל האדם זה נתינה מיוחדת מהקב"ה כדי שיעשה בממונו דברים טובים ושנצרכים, יש נקודה נוספת שיש להתעורר כאן, שממון שלא נמצא אצל האדם זה סימן שזה לא צריך להיות אצלו, ויש להתחזק מאוד להתרחק מכל נדנוד של גזל וכדו', ומה שמגיע לאדם זה יבוא אליו בדרכים

(דברי השירה / גליון מס' 364 תשפד)

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

פָּנִיו שֶׁל הָרַב חַיִּים הָיוּ רְצִינִיּוֹת מְאֹד... "יְלָדִים" הוּא פָּנָה אֲלֵיהֶם בְּקוֹל שָׁקֵט, "אֲנִי מִמָּשׁ עָצוּב הַיּוֹם... אַחֲרֵי שֶׁאֲנִי אֲסַפֵּר לָכֶם מַה הָיְתָה הַפְּנוּהַ בַּדָּף הַזֶּה גַּם אַתֶּם תִּהְיוּ עָצוּבִים".

חַיִּים וַיעֲנֵקוּ מִסְפָּרִים עַל הַמִּכְתָּב הַמְסִתּוּרִי בַת"ת

הם מהרו לעדכן את כל הכיתה. כל ילד שראה את המכתב החל לחשב מיהו התלמיד המדבר. "זה בטח על יוסי!" אמר מנחם. "הוא תמיד מדבר בזמן לא נכון!" אמר שיקי. "או אולי זה על מושי, כל הזמן ממנה ולא מתארגן!"

וכן, מבלי לבדק את

העובדות, כל אחד מהילדים שער את דבריו על מישו אחר. כל אחד מהם היה משכנע שמדבר בילד אחר בכיתה.

מה אתם אומרים עלי? הוא שאל בתדהמה

רפאל, ששמע את כל השיחות, היה בהלם. "מה? מה אתם אומרים עלי?" הוא שאל בתדהמה.

"אנחנו מדברים על המכתב שמצאנו!" ענה שרוליק, "זה מכתב שהרב כתב עליה, נכון? כלם מדברים עליה! זה כתוב פה: 'לא מתפקד, דורש טפול דחוף!'"

רפאל הסתכל עליהם וענה, "מה אתם מדברים? זה לא קשור אלי בכלל! המכתב הזה לא עלי!"

ובדיוק באמצע הווכחים נכנס הרב חיים, לפתה, ומתפרר שהוא שמע את כל השיחות מבעד לדלת.

פָּנִיו שֶׁל הָרַב חַיִּים הָיוּ רְצִינִיּוֹת מְאֹד... "יְלָדִים", הוּא פָּנָה אֲלֵיהֶם בְּקוֹל שָׁקֵט, "אֲנִי מִמָּשׁ עָצוּב הַיּוֹם... שְׁמַעְתִּי אִיךָ אֶחָד מְדַבֵּר עַל הַשָּׁנִי דְּבָרֵי גִנָּאִי, אִיךָ כּוֹאֵב הַלֵּב שֶׁיֵּלֵד יְהוּדֵי טְהוֹר מְדַבֵּר דְּבָרֵי גִנָּאִי עַל חֲבֵרוֹ בְּגִלָּל דֵּף פְּשׁוּט טְפְשִׁי? אַחֲרֵי שֶׁאֲנִי אֲסַפֵּר לָכֶם מַה הָיְתָה הַפְּנוּהַ בַּדָּף הַזֶּה גַּם אַתֶּם תִּהְיוּ עָצוּבִים".

יום רביעי, הפסקת צהריים בתלמוד תורה. כל הילדים היו עסוקים בהפסקה, אף שרוליק, שהיה תמיד סקרן במיוחד, הבחין במשהו שבלט מתחת לשלחן של הרב חיים. זה היה מכתב מגלגל, שצץ מתחת לשלחן, כאלו הוא עשה את דרכו לשם בטעות. שרוליק, שלא יכול היה לעמד בפיתוי, החליק את ידו למטה והרים את המכתב.

הוא קרע את הקצה ופתח אותו בזהירות. המלים היו חזקות וברורות:

"הוא פשוט לא מתנהג כמו שצריך ודורש טפול דחוף!"

כשהוא לא מתפקד זה עושה הרבה בלבן.

אי אפשר להחזיק מעמד ככה עוד הרבה זמן."

שרוליק נשם עמק. המלים לא השאירו מקום לספק - זה היה על תלמיד בכיתה, ושרוליק לא הצליח להבין איך הוא לא שם לב לזה קודם. הוא הסתכל סביבו. מה קרה? איזה תלמיד מתנהג ככה?

הסקרנות גברה עליו, והוא מהר להעביר את המכתב ליוסי, חברו הקרוב, שלא יכול היה להתאפק. "תראה מה מצאתי! זה בטח על רפאל! הוא לא מתפקד כל הזמן בשעורים! שמתי לב לאחרונה שהוא לא כ..."

יוסי לקח את המכתב, עיניו רפרפו על המלים, ומיד ענה: "אתה צודק. זה ברור שמדבר על רפאל! כל הזמן הוא מפריע בשעורים, לא מוכן להקשיב. זה בדיוק עליו!"

שקט השתרר בפתה... כלם הורידו את ראשיהם, והתביישו...
 איך המכתב הזה הפך לכל כך הרבה שמועות? "איך כל זה קרה?
 הרב חיים המשיך: "ילדים, תקשיבו טוב... המכתב הזה לא
 היה על שום תלמיד! המכתב היה על המזגן בפתה!" כן על
 המזגן בפתה!!!!

הילדים הביטו זה בזה בתדהמה

הילדים הביטו זה בזה בתדהמה. "מה?" שאל שרוליק, "אז
 על מה היה המכתב?"

הרב חיה: "המזגן שלנו לא עובד כמו שצריך. הוא גורם לבלאגן
 בפתה, והמצב לא טוב. המכתב הזה היה צריך אותו רק בשביל
 להזכיר לי לטפל בו, אבל אתם, בלי לשים לב, הפכתם את זה
 לספור כבד של לשון הרע על חברכם."

הילדים הסתכלו אחד על השני, נבוכים ומבלבלים. "היו לנו
 כמה דעות מאוד חזקות על מה שקרה", אמר יוסי, "אבל בסופו
 של דבר זה בכלל לא היה על רפאל, או על אף אחד מאתנו!"
 הרב חיה: "לפחות, תלמדו מכאן לקח חשוב - לא כל מה
 שנראה מהימן, או נשמע נכון בהתחלה, הוא בהכרח האמת.
 לפעמים הדברים פשוט לגמרי אחרת."

הילדים הסתכלו האחד על השני, ושרוליק, שעמד בשקט,

אמר: "לא חשבת ששילט מזגן יעזור כל כך הרבה בלגן. זה היה
 קצת טפשי מצדנו."

הרב חיים סים את השעור במשפט חשוב: "לפני שאתם
 שופטים או מבינים משהו, תמיד תודאו שאתם מכירים את כל
 העובדות. תמיד תנסו קדם ללמד זכות על האחר. לשון הרע יכול
 להתחיל מכל דבר קטן, אם לא נזהרים היטב."

עכשו אמר הרב חיים אני רוצה לשאל אותכם, אם באמת אחד
 ראה שחברו דבר או עשה מעשה ואפשר בדבר הזה לשפטו לצד
 זכות או להפך, מהיכן לומדים בתורתנו הקדושה שצריך לדון
 לכף זכות. (נתן לעין בספר 'חפץ חיים' פתיחה עשין סעיף ג').

תסתכלו בשלשת התמונות כאן ותגידו לנו מה הפסוק הנכון

כָּה עוֹנִים תְּשׁוּבוֹת וְזוֹכִים בַּפְּרָסִים

במה זוכים?
 זוכים בשובר לקניית ספרים
 בסך 50 ש"ח

איך עונים?
 מכינים את התשובות לכל השאלות בקצרה
 מתקשרים למוקד 'על הצדיקים'

073-345-30-95

כל שבוע עד יום שני בשעה 8 בערב

משאירים את שמכם ומס' הטלפון שלכם
 עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשו מתפללים שתזכו

התשובה לשאלה בגליון פרשת 'ויצא':

'שִׁכְשְׁמִישָׁהוּ אוֹמֵר לְשׁוֹן הָרַע בְּפִי הָאָדָם,
 לְבַד אֲסוּר לְשׁוֹן הָרַע הוּא מַלְבִּישׁ אֶת
 עֲצָמוֹ בַּמִּדַּת הָעֲזוֹת וְהַחֲצָפָה וְהוּא מְעוֹרֵר
 יוֹתֵר מִדָּנִים עַל יְדֵי זֶה. וְכֵּמָּה פְּעָמִים בָּא
 עַל יְדֵי זֶה גַּם כֹּן לִידֵי הַלְבָּנַת פָּנִים'

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת 'תולדות' הבטחנו
 שובר קניה לספרים בשווי 50 שח

הזוכה הוא:

ישראל בירנבוים ממודיעין עלית זכה ב 50 ש"ח

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני
 משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

שנינו מסכימים שהספה הזו מתאימה לנו אבל היא יקרה..

חסד וחכמה
של הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל

את הסיפור הזה סיפר הרה"ג רבי אברהם רוטשילד שליט"א בנו-בכורו של הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל שהקים במסירות נפש במו ידיו את 'מעייני הישועה'. ד"ר רוטשילד זצ"ל נכנס פעם לחנות למכירת ספות, והנה

הוא שומע בני-זוג המתווכחים ביניהם איזו ספה לרכוש לביתם. ויותר משהיה ד"ר רוטשילד איש-חסד וטוב-לב, הוא היה 'חכם'. ולהיות חכם פירושו, שאתה תופס על-אתר את נקודת העוקץ של הסיפור, ואם צריך - יודע גם לעקוף אותה בתיכום מיידי. הוא פונה אל בני הזוג ושואל אותם על מה נסוב הוויכוח, והם משיבים - את שהבין הוא-עצמו - שהוויכוח נסוב על מילה אחת ויחידה, ושמה: כסף. הם מצביעים על ספה מסוימת, ואומרים ש'שנינו מסכימים שהספה הזו מתאימה לדירתנו, אבל היא יקרה יותר, ואין לנו די כסף לקנותה', אמרו.

ד"ר רוטשילד תפס שלא יהיה נעים להם לקבל ממנו כסף כדי לרכוש את הספה היקרה, ופנה אליהם ברעיון ערמומי, שרק הוא היה מסוגל להעלותו על הדעת. 'תראו', אמר לבני הזוג; בימים אלה צריכים להגיע אלי אורחים חשובים מחו"ל, ולשם כך אני צריך בדיוק את הספה הזו לתקופה של חודשיים, אם לא אכפת לכם, אני אקנה את הספה הזו לעצמי, אשלם עליה במיטב כספי, ולאחר החודשיים הללו אעבירנה לכם חנם אין כסף'...

מיותר לציין שבני הזוג שמחו על ההצעה כמוצאי שלל רב... וכך אכן היה. אלא שכדי לקיים את מצוות החסד הגדולה הזו, הוא לא התאפק חודשיים... כבר לאחר חודש, התקשר לבני הזוג ואמר להם שבעוד כמה דקות תגיע אליהם המשאית עם הספה...

רגיל הייתי להסתפר אצל ספר קבוע כחמש עשרה שנים

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א
על שיטות היצה"ר

פעם ניגש חסיד לרבו, רבי יחיאל מיכל מאוסטרובצה, ודמעתו על לחיו. "ירשתי חנות מאבי ז"ל. כאשר הוא ניהל את החנות, היא שיגשה ופרחה. הביאה פרנסה בשפע. מאז שהחנות עברה לידי, היא

הולכת מדחי אל דחי. אנו צוברים רק הפסדים. מאין יבוא עזרי?" שאלו הרבי: "אמור נא בני, כאשר אין לקוחות בחנות, מה אתה עושה?" אמר הבן: "אני קורא בעיתון". אמר הרבי: "הוא הדבר! אביך ז"ל, כאשר רק היה לו רגע פנוי, מיד היה פותח ספר קודש. לומד, אומר תהילים. היצר הרע ראה, ושלח קליינטים שיפריעו לו בעבודת הקודש. לפיכך היתה החנות תמיד מלאה לקוחות. אך אתה, הרי ממילא אינך לומד. היצר הרע מרוצה, ואין לו כל צורך וענין לטרוח לשלוח אליך לקוחות..."

רגיל הייתי להסתפר אצל ספר קבוע כחמש עשרה שנים. תמיד נכנסתי, ישבתי והמתנתי בסבלנות לתורי. פעם אחת החלטתי: חבל על הזמן שיוּרד לטמיון בהמתנה. אקח איתי ספר לעיין בו.

אך נכנסתי, והנה בעל המספרה פונה ללקוחות היושבים וממתינים לתורם: "רבותי, הרב נמצא כאן. ראוי לכבדו. אולי תואילו לותר על תורכם ולתת לרב להסתפר ראשון?..."

פלאי פלאים. כאמור, חמש עשרה שנה אני מסתפר אצל אותו ספר. מעולם לא עלה על דעתי לבקש מהאנשים הממתינים לוותר על תורם לרב. אבל, כשהגעתי עם ספר, כשהתכוונתי לשבת ללמוד, הדבר הפריע נוראות ליצר הרע, והוא הכניס בראשו של הספר את הרעיון לקדם אותי בתור...

"לפתח חטאת רובץ". היצר הרע אורב לנו על פתחנו. מחפש אותנו. אבל אל יאוש. הקב"ה מבטיח: "ואתה תמשול בו". בכוחנו למשול בו ולהכותו שוק על ירך.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות בראשית')